

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
V NITRE
FAKULTA EURÓPSKYCH ŠTÚDIÍ A REGIONÁLNEHO
ROZVOJA**

2124342

DIPLOMOVÁ PRÁCA

2011

Katarína Bedečová, Bc.

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
V NITRE
FAKULTA EURÓPSKYCH ŠTÚDIÍ A REGIONÁLNEHO
ROZVOJA**

**VPLYV ČERPANIA FINANČNÝCH PROSTRIEDKOV
ZO ŠTRUKTURÁLNYCH FONDŮ EÚ A Z NÁRODNÝCH
ZDROJOV NA ROZVOJ KRAJA, REGIÓNU
A PODNIKATEĽSKÝCH SUBJEKTOV**

Diplomová práca

Študijný program:	Regionálny rozvoj
Študijný odbor:	6218800 Verejná správa a regionálny rozvoj
Školiace pracovisko:	Katedra európskych politík
Školiteľ:	Doc. Ing. Ján Bitter, PhD.

Čestné vyhlásenie

Podpísaná Katarína Bedečová vyhlasujem, že som záverečnú prácu na tému „Vplyv čerpania finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov EÚ a z národných zdrojov na rozvoj kraja, regiónu a podnikateľských subjektov“ vypracovala samostatne s použitím uvedenej literatúry.

Som si vedomá zákonných dôsledkov v prípade, ak uvedené údaje nie sú pravdivé.

V Nitre 20. apríla 2011

Pod'akovanie

Touto cestou vyslovujem pod'akovanie pánovi Doc. Ing. Jánovi Bitterovi, PhD. za pomoc, odborné vedenie, cenné rady a pripomienky pri vypracovaní mojej diplomovej práce.

V Nitre 20. apríla 2011

Abstrakt

Práca sa venuje vplyvu finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov z EÚ a z národných zdrojov na rozvoj mesta Skalica. Slovensko vstupom do EÚ v roku 2004 mohlo po prvýkrát čerpať finančné prostriedky zo štrukturálnych fondov. V rámci programového obdobia 2007 - 2013 môže už čerpať finančnú pomoc počas celého jeho trvania. K cieľom podpory programového obdobia 2007-2013 patria konvergencia, konkurencieschopnosť a zamestnanosť, európska územná spolupráca. Cieľom regionálnej politiky je znižovanie disparít medzi regiónmi a podpora menej rozvinutých regiónov. Finančnú pomoc možno čerpať prostredníctvom projektov. Slovenská republika si v NSRR SR 2007 - 2013 zadefinovala ako strategický cieľ zvýšenie výkonnosti regiónov a ekonomiky pri rešpektovaní trvalo udržateľného rozvoja. Projekty mesta Skalica tieto podmienky spĺňajú vo svojich projektoch, a preto sú úspešné. Mesto Skalica má bohatú históriu. Svoje korene tu má aj vinohradníctvo a tradičné ľudové remeslá. Dôležitým faktorom rozvoja územia je skutočnosť, že Skalica je prihraničný región. V súčasnosti realizuje mesto Skalica projekty, na ktoré získala úspešne finančné prostriedky zo štrukturálnych fondov a z národných zdrojov a prispieva tak nielen k rozvoju mesta Skalica, ale i celého regiónu Skalica.

Kľúčové slová: Európska únia, štrukturálne fondy, regionálna politika, cezhraničná spolupráca, mesto Skalica

Abstrakt

Die Arbeit befasst sich bereits mit dem Finanzmittelneinfluss aus den EU-Strukturfonds und den Nationalressourcen auf die Entwicklung der Stadt Skalica. Die Slowakei hatte den Zugang zu den ersten Finanzmitteln aus den Strukturfonds im Jahr 2004, als sie in die EU eintrat. Im Rahmen des Programmplanungszeitraums 2007-2013 kann sie schon die Finanzhilfe während seiner ganzen Dauer ausnutzen. Die Hauptziele der Programmperiode 2007-2013 sind: die Konvergenz, regionale Wettbewerbsfähigkeit und Beschäftigung und Europäische territoriale Zusammenarbeit. Das Ziel der europäischen Regionalpolitik besteht darin, die Solidarität in der EU durch die wirtschaftliche und soziale Kohäsion konkret umzusetzen, indem sie die Unterschiede im Entwicklungsstand der verschiedenen Regionen verringert. Die Finanzmitteln kann man mit der Hilfe der Projektausarbeitung erhalten. Das führende Ziel der Slowakei im Nationalen strategischen Rahmenplan ist die Region- und Wirtschaftsleistungserhöhung und die nachhaltige Entwicklung. Die Projekten der Stadt Skalica sind erfolgreich, weil sie diesen Bedingungen entsprechen. Die Stadt Skalica hat eine reiche Geschichte. Dort treibt man auch den Weinbau und traditionelle Kunsthandwerke sind sehr erweitert. Der wichtige Gebietentwicklungsfaktor ist die Tatsache, dass Skalica eine Grenzregion ist. In der Gegenwart realisiert die Stadt Skalica solche Projekte, die zu ihrer und auch Regionentwicklung beitragen. Die Finanzmitteln stammen aus den EU-Strukturfonds und den Nationalressourcen.

Schlüsselwörter: die Europäische Union, die Strukturfonds, die Regionalpolitik, die grenzübergreifende Zusammenarbeit, die Stadt Skalica

Obsah

Úvod	10
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí.....	12
1.1 Európska únia	12
1.2 Regionálna politika EÚ a jej aplikácia v SR	13
1.2.1 Ciele regionálnej politiky.....	14
1.2.2 Oblasti podpory regionálnej politiky	15
1.2.3 Regionálny rozvoj.....	16
1.3 Politika súdržnosti EÚ a jej aplikácia v SR.....	17
1.3.1 Ciele politiky súdržnosti	18
1.3.2 Štrukturálne fondy a Kohézny fond.....	20
1.3.3 Princípy politiky súdržnosti	23
1.3.4 Nedostatky SR pri čerpaní prostriedkov zo štrukturálnych fondov.....	24
1.4 NSRR SR 2007-2013	25
1.4.1 Strategické priority.....	26
1.4.2 Horizontálne priority.....	27
1.4.3 Operačné programy.....	27
1.5 Európska územná spolupráca	29
1.5.1 Program cezhraničnej spolupráce SR-ČR 2007-2013	31
2 Cieľ práce.....	32
3 Metodika práce a metódy skúmania	33
4 Výsledky práce	34
4.1 Charakteristika mesta Skalica.....	34
4.1.1 História mesta	34
4.1.2 Demografická situácia	34
4.1.3 Sociálne služby	35
4.2 Faktory rozvoja cestovného ruchu.....	35
4.3 Kooperácia Skalice so združeniami.....	36
4.3.1 Mikroregión Skalicko	36
4.3.2 Združenie miest a obcí Záhorskej oblasti	36
4.3.3 Združenie miest a obcí Slovenska.....	37
4.4 SWOT analýza mesta Skalica	37

4.5	Realizované projekty z finančných prostriedkov EÚ a z národných zdrojov	38
4.5.1	PROJEKT č. 1: Objavme prírodnú a kultúrnu krásu susedov	39
4.5.2	PROJEKT č. 2: Čo nového u susedov	44
4.5.3	PROJEKT č. 3: Rekonštrukcia zariadenia pre seniorov Skalica	49
4.5.4	PROJEKT č. 4: Zariadenie pre seniorov Skalica - výstavba pavilónu pre ležiacich.....	53
4.5.5	PROJEKT č. 5: Jezuitský kostol - dominanta kultúrno-poznávacieho CR v Skalici	56
4.5.6	PROJEKT č. 6: Obnova mestského opevnenia v Skalici	60
4.5.7	PROJEKT č. 7: Obnova a reštaurovanie interiéru národnej kultúrnej pamiatky Paulínsky kostol v Skalici	62
5	Diskusia	64
6	Záver.....	65
7	Zoznam použitej literatúry.....	68
	Prílohy.....	73

Zoznam skratiek

CR - Cestovný ruch

ČR - Česká republika

ČŠ - Členské štáty

EAFRD - Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka

EAGGF - Európsky poľnohospodársky usmerňovací a záručný fond

EFF - Európsky fond pre rybné hospodárstvo

EIB - Európska investičná banka

EK - Európska komisia

ERDF - Európsky fond regionálneho rozvoja

ESF - Európsky sociálny fond

EÚ - Európska únia

FO - Fyzické osoby

HDP - Hrubý domáci produkt

HND - Hrubý národný produkt

KF - Kohézny fond

ŠF - Štrukturálne fondy

MDVRR SR - Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky

MH SR - Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky

MPSVR SR - Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky

MŠ SR - Ministerstvo školstva Slovenskej republiky

MVRR SR - Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky

MZ SR - Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky

MZV SR - Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky

MŽP SR - Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky

NFP - Nenávratný finančný prostriedok

NSRR SR - Národný strategický referenčný rámec Slovenskej republiky

NUTS - Systém kategorizácie územno-štatistických jednotiek

OP - Operačný program

PHSR - Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja

PKS - Parita kúpnej sily

PO - Právnické osoby

ROP - Regionálny operačný program

SITA - Slovenská tlačová agentúra

SO - Stavebný objekt

SPP - Spoločná poľnohospodárska politika

SR - Slovenská republika

TUR - Trvalo udržateľný rozvoj

ÚV SR - Úrad vlády Slovenskej republiky

VÚC - Vyšší územný celok

ZMOS - Združenie miest a obcí Slovenska

ZOZO - Združenie miest a obcí záhorskej oblasti

Úvod

Slovenská republika sa stala 1. mája 2004 plnohodnotným členom Európskej únie, ktorá má rovnaké práva a povinnosti ako ostatné členské krajiny únie. V predvstupovom období mohlo Slovensko čerpať finančnú pomoc len z predvstupových fondov. Vstupom do Európskej únie sa Slovensku rozšírili možnosti čerpania finančných prostriedkov z fondov Európskej únie. Programové obdobie 2007-2013 sa stalo kľúčovým obdobím, kedy Slovensko môže historicky prvýkrát využívať finančnú pomoc z fondov EÚ počas celého jeho sedemročného trvania.

Podpora regiónov, obcí či podnikateľských subjektov je obsiahnutá v regionálnej politike. Jej cieľom je pomáhať problémovým regiónom, znižovať a odstraňovať disparity v rámci regiónov. Štrukturálne fondy využíva regionálna politika ako nástroje pomoci. Obce a vyššie územné celky sú zodpovedné za rozvoj svojho územia. Získané finančné prostriedky zo štrukturálnych fondov a z národných zdrojov významne vplyvajú na ich rozvoj. Keďže sú zodpovedné za rozvoj svojho územia, sú preto oprávnenými žiadateľmi na získanie nenávratného finančného príspevku z fondov Európskej únie a z národných zdrojov prostredníctvom vypracovania konkrétnych projektov. Z hľadiska rozvoja kraja, regiónu či podnikateľského subjektu treba prihliadať a vychádzať z jeho potenciálu, ktorý je možné ďalej rozvíjať. Európska únia sa snaží podporovať najmä trvalo udržateľný rozvoj. Zároveň sa snaží zamedziť takým rozvojovým zámerom, ktoré majú negatívne dopady na rôzne oblasti.

V práci sú obsiahnuté informácie, ktoré sa týkajú Európskej únie, regionálnej politiky a politiky súdržnosti a ich uplatnenie v podmienkach Slovenskej republiky. Práca sa zaoberá aj programovým obdobím 2007-2013, cezhraničnou spoluprácou a strategickým dokumentom na národnej úrovni, ktorým je Národný strategický referenčný rámec.

Národný strategický referenčný rámec SR 2007-2013 umožňuje čerpať finančné prostriedky žiadateľom zo Slovenska prostredníctvom operačných programov, ktorých má Slovenská republika 11. V rámci programového obdobia 2007-2013 má Slovensko možnosť vyčerpať balík finančných prostriedkov v objeme vyše 11 miliárd Eur. Slovensko by malo využiť túto šancu a prostredníctvom úspešných projektov vyčerpať tento balík finančných prostriedkov a podporiť rozvoj obcí, miest, krajov, regiónov a podnikateľských subjektov.

Hlavná časť práce sa venuje histórii mesta Skalica, jej demografickej situácii, súčasnej situácii v oblasti poskytovania sociálnych služieb a partnerstvám mesta Skalica v rámci regionálneho rozvoja. V tejto časti sú rozanalyzované projekty týkajúce sa rozvoja Skalice, ktoré mesto realizuje v súčasnom programovom období 2007-2013. Skalicu možno považovať za lídra v rámci celej oblasti Záhoria v oblasti podávania projektov o nenávratný finančný príspevok, či už z fondov EÚ alebo z národných zdrojov.

V závere práce sú zhrnuté prínosy z projektov, ktoré mesto v súčasnosti realizuje a zároveň sú navrhnuté možné projekty, ktoré by mohlo mesto v rámci regionálneho rozvoja v budúcnosti realizovať. Spracovaná téma je v súčasnosti veľmi aktuálna a dôležitá v oblasti regionálneho rozvoja v rámci celého územia Slovenska.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

1.1 Európska únia

Pod pojmom Európska únia rozumie *Šíbl, D. /1998/* tri integračné organizácie so zhodnou členskou platformou a so spoločnými politickými a ekonomickými zámermi. Pojem EÚ sa začal používať od 1. januára 1993 so vstupom platnosti Zmluvy o Európskej únii - Maastrichtská zmluva. Dovtedy používané označenie Európske spoločenstvá tak zaniklo a bolo nahradené novým pojmom.

Horváth, Z. /2004/ definuje EÚ ako zjednotenú organizáciu. Maastrichtská zmluva položila základy konceptu troch pilierov. Podľa medzinárodného práva nemá EÚ právnu subjektivitu, pretože si tri samostatné spoločenstvá zachovali postavenie právnickej osoby. Inštitúcie Európskych spoločenstiev realizujú úlohy únie.

Európska komisia /2007/ považuje EÚ za unikátnu. Nie je federáciou ako sú Spojené štáty americké, lebo jej členské štáty zostávajú autonómny zvrchovanými krajinami. Nie je ani kabinetnou organizáciou ako Organizácia Spojených národov, pretože v tomto prípade istú časť svojej zvrchovanosti členské štáty spájajú - a takto získavajú väčšiu kolektívnu silu a autoritu, ako keby konali individuálne.

Fontaine, P. /2007/ predstavuje EÚ dohodu medzi nezávislými národmi, ktoré sa rozhodli ísť spoločnou cestou a zriecť sa v prospech celku čoraz väčšej časti svojej zvrchovanosti. Týka sa to hlavne oblastí, o ktoré sa obyvatelia Európy zaujímajú najviac, a to o mier, bezpečnosť, spravodlivosť, spolupatričnosť, hospodárstvo a demokraciu. Táto dohoda sa postupne konsoliduje a potvrdzuje v celej Európe. Dôkazom je pol miliardy ľudí, ktorí sa rozhodli akceptovať spoločné zákony a existenciu v súlade s historickými hodnotami, ktoré zdôrazňujú ľudskú dôstojnosť a humanitu.

Európska únia je podľa *Kobidovej, T. - Chrenekovej, K. /2008/* skupina demokratických štátov, ktoré sú pevne rozhodnuté spolupracovať v duchu prosperity a mieru. Členské štáty EÚ zriadili spoločné inštitúcie, na ktoré preniesli časť svojej suverenity. Na základe tejto skutočnosti sa môžu demokraticky rozhodovať o osobitných témach spoločného záujmu na európskej úrovni.

Zaujímavý pohľad na EÚ poskytuje český politológ *Fiala, P. /2010/*, podľa ktorého je EÚ natoľko niečo nové a komplexné, že nie sme schopní disponovať s takými výskumnými prostriedkami, prostredníctvom ktorých by sme ju mohli dostatočne

analyzovať a identifikovať. A to aj v prípade, že ju považujeme za špecifický politický systém, medzinárodnú organizáciu alebo čokoľvek podobné.

1.2 Regionálna politika EÚ a jej aplikácia v SR

Regionálna politika podľa *Ivaničkovej, A. /1998/* slúži na obmedzovanie a znižovanie priestorového nesúladu, čo vyplýva predovšetkým z neproporcionálneho vývoja ekonomickej aktivity, rozvoja a konkurencieschopnosti regiónov.

Maier, G. - Tödtling, F. /1998/ uvádzajú, že regionálna politika je formovanie hospodárskych procesov na určitom území v štáte alebo rozsiahlejšom ekonomickom priestore za pomoci verejného sektora. Pritom sa má riadiť priestorové rozmiestnenie vytvorené trhom.

Regionálna politika je výkonná aktivita štátnych, regionálnych a miestnych orgánov, ktorá je zameraná na stanovenie hlavného trendu a významných cieľov regionálneho rozvoja a na modelovanie spôsobov, metód a prameňov na ich realizovanie, uvádza vo svojej publikácii *Skokan, K. /2004/*.

Regionálnu politiku vysvetľuje *Luňáková, J. /2006/* ako politiku, ktorá je najmä pre ľudí. Predstavuje originálnu politiku, ktorá je založená na princípe finančnej solidarity. V praxi to znamená, že bohatšie a rozvinutejšie členské krajiny pomáhajú menej rozvinutým a chudobnejším regiónom. Finančná pomoc je cieleňá na sociálny a ekonomický rozvoj a na podporu vyššej konkurencieschopnosti regiónov. Výsledkom je posilnená sociálna a hospodárska jednotnosť v rámci Európskej únie.

K problematike sa podobne vyjadrujú aj *Bilčík, V. - Bruncko, M. /2001/*, podľa ktorých je princíp solidarity jedným z kľúčových pilierov spoločných politických nástrojov EÚ. Relevantným podnetom pre vznik a rozvoj regionálnej politiky bola postupná expanzia Európskych spoločenstiev do chudobnejších krajín. Regionálna politika predstavuje na úrovni EÚ významnú základnú zložku hospodárskeho rozvoja ekonomiky v zaostalejších častiach únie. V rámci procesu rozširovania EÚ do krajín postkomunistického bloku musela čeliť novým kapitálovým požiadavkám a náporu na reformu zo strany kandidátskych a členských krajín.

Podľa *Vebera, V. /2004/* má regionálna politika vysoké finančné nároky a odčerpáva tak druhú najväčšiu časť rozpočtu EÚ.

Ako uvádzajú *Belajová, A. - Fáziková, M. /2005/* prechádzala regionálna politika EÚ vývojom, v ktorom sa v súlade s meniacimi potrebami menili jej finančné nástroje, ciele,

programové dokumenty a podmienky, ktoré je potrebné splniť pre získanie finančnej výpomoci.

Regionálna politika predstavuje podľa *Výrostovej, E. /2010/* komplex cieľov, nástrojov a činností na zlepšenie usporiadania ekonomických činností v priestore, na odstraňovanie regionálnych nerovností a zlepšenia ekonomického, územného a sociálneho rozvoja regiónov. Regionálna politika tvorí súčasť hospodárskej politiky štátu, ktorej zámerom je systematické ovplyvňovanie systému a dynamiky rozvoja národného hospodárstva.

1.2.1 Ciele regionálnej politiky

Podľa *Hrabánkovej, M. /1999/* je cieľom regionálnej politiky podpora rozvoja menej rozvinutých a problémových regiónov, ktorá je spojená so snahou znížiť medziregionálne rozdiely.

Podobne sa k problematike vyjadruje aj *Výrostová, E. /2010/*, podľa ktorej je cieľom regionálnej politiky znižovanie sociálnych a ekonomických disparít a zmiernovanie následkov územných rozdielov. Medzi ďalšie ciele regionálnej politiky patrí zlepšenie priestorového usporiadania ekonomických aktivít, čím sa zvýši ekonomická výkonnosť, konkurencieschopnosť regiónov, životná úroveň obyvateľstva a zvýšenie zamestnanosti.

Regionálne disparity podľa *Rajčákovej, E. /2005/* sú dôvodom implementácie štrukturálnej politiky EÚ. Charakteristickou črtou regionálnej štruktúry Slovenska sú priestorovo zreteľné a prehlbujúce sa regionálne rozdiely, ktoré sú znakom priestorovo odlišnej ekonomickej a sociálnej úrovne regiónov. Regionálne odlišnosti predurčuje spolupôsobenie množstva faktorov. Disparity v rámci regiónov sú ovplyvnené regionálnymi osobitosťami.

Regionálne disparity hodnotia *Bauer, R. - Kněžová, J. - Kozlayová, A. a i. /2010/* ako diferencie v stupni socioekonomického rozvoja regiónov. Je to spôsobené odlišnou úrovňou potenciálu, ktorý je k dispozícii a osobitnými predpokladmi regiónov a taktiež ich dispozíciou a pripravenosťou na rozvoj. Názory na túto problematiku sa rozchádzajú v tom, či ide o prirodzený stav alebo či musíme docieľiť ich utlmenie balansu. Veľmi veľké disparity môžu ohroziť stabilitu štátu. Nadmerné úsilie o znižovanie regionálnych rozdielov však môže zapríčiniť deceleráciu alebo stagnáciu rozvoja krajiny.

Ako uvádza *Kožiak, R. /2008/* regionálne disparity sa formovali už dlhšie obdobie a majú viacero ekonomických a neekonomických dôvodov. Podľa neho zmierniť tieto

rozdiely alebo ich dokonca eliminovať bude veľmi náročné a bude potrebný dlhoročný koncepcný prístup.

1.2.2 Oblasti podpory regionálnej politiky

Objektom regionálnej politiky sú podľa *Rajčákovej, E. /2005/* administratívno-správne regióny, ale môžu to byť aj regióny vymedzené na základe iných kritérií ako sú napr. ekonomické, prírodno-geografické, národnostné či ekologické.

V inej publikácii ponímajú *Rajčáková, E. - Švecová, A. /2003/* región z hľadiska potrieb regionálneho rozvoja a implementácie regionálnej politiky ako teritoriálne vymedzený priestor na tvorbu a realizáciu štrukturálnej a regionálnej politiky.

Čadil, J. /2010/ uvažuje, že región ako pojem nie je jednotne definovaný. Všeobecne ide o geografickú oblasť vytvorenú určitým procesom regionalizácie. V každom prípade by stanovenie regiónu malo zodpovedať zámeru vytvorenému pre región. V praxi sa najčastejšie môžeme stretnúť s administratívne vytvorenými regiónmi (NUTS).

Ako uvádzajú *Drahošová, A. - Fáberová, I. - Gazdová, E. /2004/* v krajinách EÚ sa od začiatku 70-tych rokov používa systém jednotnej kategorizácie územno-štatistických jednotiek, tzv. NUTS, ktorý je podľa francúzskeho pomenovania Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques. Vypracoval ho Eurostat a používa sa na získavanie, spracovanie a zverejnenie komparatívnych štatistických dát pre potreby sociálno-ekonomických a štrukturálnych rozborov územných jednotiek, ktoré majú rozmanitú hierarchickú pozíciu.

Na Slovensku sú podľa *Tomšovej, J. /2004/* určené úrovne NUTS nasledovne:

Tab. 1

[Klasifikácia štatistických územných jednotiek v SR]

Jednotka	Počet územných jednotiek	Územné jednotky
NUTS I	1	Slovenská republika
NUTS II	4	Bratislavský kraj, Západné Slovensko, Stredné Slovensko, Východné Slovensko
NUTS III	8	VÚC (samosprávne kraje)
NUTS IV	79	Okresy
NUTS V	2 883	Obce

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov z *TOMŠOVÁ, J.: Čo nám prinesú štrukturálne fondy a Kohézny fond?, 2004*

Drahošová, A. - Fáberová, I. - Gazdová, E. /2004/ vysvetľujú, že systém NUTS pracuje s päťstupňovým hierarchickým triedením, z toho tri sa týkajú regionálnej a dve lokálnej úrovne. Vytvorila sa tak trojstupňová klasifikácia regiónov, a to NUTS I, II a III. Práve regióny na úrovni NUTS II sú cieľovými jednotkami, ktoré budú financované zo štrukturálnych fondov.

1.2.3 Regionálny rozvoj

S regionálnou politikou úzko súvisí pojem regionálny rozvoj. *Liptáková, K. /2008/* chápe regionálny rozvoj ako ekonomický rozvoj a zároveň ako proces smerujúci k vytvoreniu produktívneho a perspektívneho regiónu. Pomocou využitia entopického potenciálu a priestorových zvláštností možno spustiť dlhodobý proces budovania konkurencieschopnosti regiónu. Tento proces zahŕňa sociálne a ekonomické procesy, ktoré prebiehajú v prírodno-spoločenskom prostredí regiónu a zároveň akceptujú jeho predpoklady, možnosti a zvláštnosti a zabezpečujú progresiu jeho potenciálu. Výsledkom je skvalitnenie životnej úrovne obyvateľstva, ekonomický a sociálny rozvoj štátu v súlade s princípmi TUR.

Autorka uvádza, že o regionálnom rozvoji možno hovoriť, pokiaľ sú splnené ťažiskové požiadavky, a to konformné chápanie pojmu región, určenie subjektov regionálneho rozvoja a vytvorenie inštitucionálneho a zákonodarného rámca na efektívne uplatnenie regionálnej politiky. Regionálny rozvoj ako výsledok efektívneho pôsobenia regionálnej politiky má zaistiť metodickú, a aj finančnú pomoc v územiach, kde je táto pomoc potrebná.

Urbančíková, N. /2006/ chápe pod pojmom regionálny rozvoj súbor procesov prispievajúcich ku kladným zmenám v environmentálnej, sociálnej a ekonomickej oblasti v regióne. Procesy majú tendenciu dosiahnuť určitý vytýčený cieľ.

Tvrdoň, J. a i. /1995/ uvažuje, že v rámci regionálneho rozvoja je potrebné podporovať rozvoj parciálnych aktivít, ktoré tvoria ekonomickú základňu regiónu. Ide o uplatnenie nových technológií, využívanie nových zdrojov energie a surovín a zvýšenie odbornej spôsobilosti pracovnej sily.

Plánovanie regionálneho rozvoja považujú *Bauer, R. - Kněžová, J. - Kozlayová, A. a i. /2010/* za aktivitu, ktorá ovplyvňuje činnosti na dosiahnutie požadovanej zmeny v regióne. Plánovanie rozvoja regiónov má mnoho spoločných znakov so všeobecným plánovacím procesom. V plánovaní regionálneho rozvoja však existujú aj znaky, ktoré sú pre tento proces osobité. Najskôr treba rozanalyzovať súčasný stav a prvoradá oblasti

rozvoja, potom si stanoviť existujúci a možný potenciál regiónu a nakoniec je potrebné určiť si ciele pre určitú časť regiónu alebo pre celý región. Do plánovacieho procesu treba zahrnúť aj systém spätných väzieb, ktoré usmerňujú proces tak, aby bol schopný flexibilne reagovať na zmeny v prostredí.

Hlavnou úlohou regionálneho rozvoja je podľa *Oremusovej, D. /2009/* docielenie vyváženého rozvoja územia takým spôsobom, aby sa odstránili kontrasty medzi optimálnym využitím územia pri rešpektovaní zásad TUR a jeho potenciálom.

Problematikou vízie regionálneho rozvoja do roku 2030 sa zaoberá *Valentovič, M. /2009/*, ktorá bola predstavená verejnosti v roku 2008. Spolupracovalo na nej viac ako 100 vedcov Slovenska. Túto víziu si nechala vypracovať vláda SR. Súčasťou vízie je dlhodobá vízia regionálneho rozvoja, podľa ktorej by na Slovensku do roku 2030 už nemal existovať región, ktorý je podľa súčasných kritérií považovaný za zaostalý. Priority na dosiahnutie tohto cieľa sú nasledovné:

- upevnenie vnútroregionálnych väzieb,
- podpora podnikania, konkurencieschopnosti regiónov, predpoklad možných štrukturálnych kríz,
- prispôsobovanie pracovnej sily na nové potreby,
- podpora veľkých miest ako centier poznatkov a inovácií v regiónoch a budovanie vzájomne pôsobiacich systémov,
- zamestnanosť a včleňovanie marginalizovaných skupín,
- endogénny rozvoj, podieľanie sa regiónov na ich strategickom usmerňovaní.

1.3 Politika súdržnosti EÚ a jej aplikácia v SR

Rajčáková, E. /2005/ sa domnieva, že politika súdržnosti očakáva vyššiu mieru sústredenia na chudobnejšie ČŠ a regióny, a to najmä na novoprijaté krajiny. Priorita sústredenia zdrojov do najviac postihnutých regiónov zostáva naďalej platná. V súlade s princípom partnerstva budú mať regióny hlavnú zodpovednosť za sústredenie finančných prostriedkov na riešenie problémov súvisiacich so sociálnymi a ekonomickými rozdielmi medzi regiónmi.

Europäische Kommission /2008/ označuje pod pojmom politika súdržnosti (kohézna politika, politika solidarity) oblasť politiky pre solidaritu na úrovni EÚ, ktorá sa v praxi realizuje prostredníctvom projektov po celej Európe. Lisabonská zmluva, ktorá je považovaná za novú európsku zmluvu, pripája politike súdržnosti tretiu dimenziu. Definuje

ju ako politiku sociálnej, hospodárskej a územnej kohézie. To znamená, že politika súdržnosti by mala napomáhať harmonickému a trvalo udržateľnému územnému rozvoju.

Politika súdržnosti by sa mala podľa *Výrostovej, E. /2010/* zamerať na zvyšovanie rastu, zamestnanosti a konkurencieschopnosti zahrnutím priorít Lisabonskej stratégie a výsledkov zo zasadnutí Európskej rady v Göteborgu o trvalo udržateľnom rozvoji a o konkurencieschopnosti. Dôraz je kladený na vedomosti, ľudský kapitál a inovácie.

Podľa *MZV SR /2011/* má politika súdržnosti značnú pridanú hodnotu a kladne ovplyvňuje činnosť jednotného vnútorného trhu EÚ, napomáha progresivite v rámci celej EÚ a taktiež napomáha zvyšovať zamestnanosť a celkový rast. Sociálna a ekonomická súdržnosť so zameraním na znižovanie nerovnomerného vývoja medzi jednotlivými regiónmi tvorí jeden z kľúčových cieľov EÚ. Bez zásahu na úrovni EÚ by stupeň investícií v menej rozvinutých regiónoch bol nízky, čím by regióny nemali dostatočné množstvo zdrojov na odstránenie štrukturálnych nestabilití.

1.3.1 Ciele politiky súdržnosti

Hajšel, R.- Hruščová, Z.- Janíková-Stavrovská, I. /2007/ konštatujú, že v programovom období 2007-2013 sa stala nosnou myšlienkou idea „viac rastu a pracovných miest“. V záujme dosiahnutia hlavnej myšlienky boli stanovené tieto základné ciele:

Cieľ 1: Konvergencia

V rámci tohto cieľa môžu najchudobnejšie regióny získať finančné prostriedky na podporu svojho rozvoja a na vytváranie nových pracovných miest. Na Slovensku spadajú pod tento cieľ všetky regióny, teda regióny NUTS II, s výnimkou Bratislavského kraja. Na tento cieľ je vyčlenených 81,54 % prostriedkov politiky súdržnosti.

Problematikou sa zaoberá aj *Výrostová, E. /2010/*, ktorá tvrdí, že tento cieľ je zameraný na zrýchlenie konvergenie najmenej rozvinutých ČŠ a regiónov. Cieľ je financovaný zo štrukturálnych fondov a z Kohézneho fondu. Oprávnenými regiónmi sú regióny NUTS II, ktorých HDP v PKS na obyvateľa, ktorý sa vypočíta na základe informácií z rokov 2000-2002, je menej ako 75 % priemerného HDP v EÚ-25 za toto obdobie. Čo sa týka oprávnených ČŠ na financovanie z Kohézneho fondu, ide o tie, ktorých HND v PKS na obyvateľa za obdobie 2001-2003, je menej ako 90 % priemeru HND v EÚ-25 za toto obdobie. Slovensko spĺňa obidve podmienky.

Cieľ 2: Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť

Cieľ je zameraný na upevnenie príťažlivosti a konkurencieschopnosti regiónov, zvýšenie zamestnanosti prostredníctvom predvídania sociálnych a hospodárskych zmien. Taktiež na podporu inovácií, spoločnosti, ktorá je založená na vedomostiach, podnikateľskej aktivite, ochrane životného prostredia a ochrane pred rizikami. Cieľ sa zameriava aj na podporu prispôsobenia sa pracovníkov a podnikov a rozvoj trhu práce, ktorý je orientovaný na sociálne včlenenie. V rámci tohto cieľa sú oprávnené na financovanie zo štrukturálnych fondov regióny NUTS II, ktoré nespádajú do cieľa Konvergencia, ktorý je financovaný zo štrukturálnych fondov, ako je to v prípade Bratislavského kraja, dokumentuje *Kráľová, Z. /2009/*.

Cieľ 3: Európska územná spolupráca

Cieľom podpory je cezhraničná, medziregionálna a nadnárodná kooperácia. Na tento cieľ bolo vyčlenených 2,52 % zdrojov. Oprávnenými regiónmi sú pohraničné regióny NUTS III. Európske zoskupenie územnej spolupráce bolo založené za účelom podpory dosahovania cieľa európskej územnej spolupráce. Tento subjekt má vlastnú právnu subjektivitu a jeho členmi sa môžu stať členské štáty, regionálne a miestne orgány, uvádzajú *Hajšel, R.- Hruščová, Z.- Janíková-Stavrovská, I. /2007/*.

Tab. 2

[Rozdelenie finančných prostriedkov pre SR podľa cieľov politiky súdržnosti EÚ]

Ciele politiky súdržnosti EÚ	Fondy EÚ	Finančná alokácia pre Slovensko na daný cieľ politiky súdržnosti EÚ v EUR (bežných cenách)
Konvergencia	ŠF + KF	10 911 601 421
	ŠF	7 012 862 858
	KF	3 898 738 563
Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť	ŠF	449 018 529 (122 603 156 + transfer z cieľa Konvergencia na výskum a vývoj 326 415 373)
Európska územná spolupráca	ŠF	227 284 545
Spolu	ŠF + KF	11 587 904 495

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov z <http://www.nsrr.sk>, 2008

V predchádzajúcej tabuľke je uvedené rozdelenie celkových finančných prostriedkov pre jednotlivé ciele politiky súdržnosti EÚ pre Slovensko v rámci programovacieho obdobia 2007-2013.

1.3.2 Štrukturálne fondy a Kohézny fond

K základným finančným nástrojom politiky súdržnosti patria štrukturálne fondy EÚ a Kohézny fond. Prostredníctvom týchto nástrojov dosahuje politika súdržnosti svoje ciele.

Ako uvádza **Zamkovský, J. /2004/** ŠF a KF sú finančnými nástrojmi štrukturálnej politiky a politiky súdržnosti. Ich cieľom je stieranie regionálnych disparít v rámci zjednotenej Európy. Ide o verejné fondy, a práve preto musia inštitúcie, ktoré sú zodpovedné za ich správu dbať o ich správne využívanie, a ktoré je v súlade s vopred stanovenými predpismi. Predpisy určujú osobitné nariadenia Rady EÚ a sú záväzné počas celého sedemročného rozpočtového obdobia.

Podľa **Europäische Kommission /2001/** ŠF a KF podnecujú nielen otázku zvýšenia príjmov regiónov. Prostredníctvom podpory vkladu finančných prostriedkov do ľudského kapitálu a infraštruktúry sa zvyšuje aj produktivita a konkurencieschopnosť. To vedie k dlhodobému zvýšeniu príjmov.

Babitz, M. - Havran, R. /2005/ považujú ŠF za šancu pre ekonomicky slabšie regióny zvýšiť svoju úroveň na úroveň ostatných regiónov, prípadne urýchliť proces rozvoja.

Zo štrukturálnych fondov sa podľa **Kráľovej, Z. /2009/** financujú viacročné programy regionálneho rozvoja, ktoré pripravujú regióny, ČS a EK spoločne. Nárok na čerpanie prostriedkov zo ŠF majú ČŠ EÚ. Štrukturálne fondy sa programujú na sedemročné obdobia - aktuálnym programovacím obdobím je obdobie rokov 2007-2013.

Ako konštatuje **Gozora, V. /2005/** finančné prostriedky zo ŠF sú určené pre menšie projekty v oblastiach ako služby, priemysel, ekonomický rozvoj, dopravná infraštruktúra, poľnohospodárstvo, rybolov, životné prostredie, rozvoj vidieka a ľudské zdroje.

Podľa **Figeľa, J. - Adamiša, M. /2004/** vytvárajú ŠF pri ich efektívnom a účelnom používaní tzv. pákový efekt rozvoja a napomáhajú ekonomickému rozvoju a rastu. V konečnej konzekvencii pomocou ich pôsobenia možno podnietiť rozvojové činnosti a zvýšiť tak životnú úroveň v krajine.

Majtán, M. /2009/ uvádza, že ŠF nefinancujú individuálne projekty, ale viacročné programy regionálneho rozvoja, ktoré pripravujú samotné regióny, členské štáty a Európska komisia.

Fondy EÚ považujú *Bitter, J. – Fekete, P. /2005/* za nástroj štrukturálnej politiky, ktorý využíva EÚ na dosiahnutie svojich vytýčených cieľov. Ich cieľom je zlepšiť trvalo udržateľný rozvoj vidieka a multifunkčné poľnohospodárstvo.

Krnáč, J. - Kožiak, R. - Liptáková, K. /2008/ vo svojej publikácii píše, že v programovacom období 2007-2013 prišlo v porovnaní s predchádzajúcim programovým obdobím 2000-2006 k niektorým podstatným zmenám. Za ŠF sú považované všetky nástroje politiky súdržnosti, okrem pomoci a podpory poľnohospodárstva ako to bolo v minulosti.

Podobne sa k problematike vyjadrujú aj *Belajová, A. - Fáziková, M. /2005/*, podľa ktorých bolo vyčlenené zo ŠF financovanie SPP. Tým pádom zanikol aj EAGGF. Zo ŠF bola vyčlenená aj podpora rybného hospodárstva. Rozvoj vidieka je podporovaný aj zo ŠF, a to z ERDF a ESF. V súčasnom programovacom období je poľnohospodárstvo podporované v rámci SPP EÚ z EAFRD. Podpora rybárstva sa uskutočňuje prostredníctvom samostatného fondu EFF.

V súčasnosti teda existujú tri fondy, ktoré slúžia na financovanie projektov v rámci cieľov politiky súdržnosti na programovacie obdobie 2007-2013. Patria sem:

Európsky fond regionálneho rozvoja prispieva k vyrovnávaniu najväčších rozdielov medzi regiónmi. Podporuje súkromné i verejné investície v rámci programov, prostredníctvom ktorých sa tieto rozdiely stierajú. Priority financovania ERDF zahŕňajú výskum a vývoj, ochranu životného prostredia, inovácie a v najmenej rozvinutých regiónoch ide o prostriedky vložené do infraštruktúry. Finančné prostriedky z tohto fondu sa používajú na financovanie všetkých troch cieľov, uvádzajú *Hajšel, R. - Hruščová, Z. - Janíková- Stavrovská, I. /2007/*.

Európsky sociálny fond prispieva k posilneniu sociálnej a hospodárskej kohézii prostredníctvom skvalitnenia pracovných možností. Pomoc z ESF by sa mala zameriavať predovšetkým na tieto hlavné oblasti:

- zlepšenie adaptability pracovníkov a podnikov,
- boj proti diskriminácii,
- posilnenie sociálnej inklúzie znevýhodnených osôb,
- skvalitnenie ľudského kapitálu, zväčšenie účasti na trhu práce a prístupu k zamestnanosti,

- podpora spolupráce pre reformu v oblasti zamestnanosti a inklúzie,
- motivovanie osôb, ktoré sú ekonomicky neaktívne, aby sa aj oni začlenili na trh práce.

Kohézny fond podporuje financovanie veľkých infraštruktúrnych projektov v oblastiach:

- životné prostredie, v rámci neho sú podporované projekty spojené s energetikou, dopravou, ak z nich vyplývajú výhody pre životné prostredie, a to energetická efektívnosť, rozvoj železničnej dopravy, podpora intermodality, využívanie obnoviteľných zdrojov energie a zintenzívnenie verejnej dopravy,
- transeurópske dopravné siete, uvádza *Kráľová, Z. /2009/*.

Rajčáková, E. /2005/ píše o KF, ktorý bol založený v roku 1993 na základe Zmluvy o ES. Kohézny fond nie je súčasťou štrukturálnych fondov. Rozdiel medzi KF a ŠF je v príjemcovi podpory. Prijemcom podpory zo štrukturálnych fondov sú regióny, pričom z KF je to štát.

Kohézny fond podľa *Kadlečíkovej, M. - Stehla, P. - Husárika, J. a i. /2001/* dopĺňa existujúce ŠF a má za cieľ znižovať existujúce ekonomické a sociálne disparity v EÚ. Finančné prostriedky z KF sú určené na financovanie veľkých projektov v oblasti transeurópskych dopravných sietí a životného prostredia.

Možnosť čerpať finančné prostriedky z KF podľa *Papcunovej, V. - Balážovej, E. - Jarábkovej, J. /2007/* majú ČŠ, ktorých HDP za posledné tri roky pred prijatím nariadení nedosiahne 90 % priemeru EÚ 27. Zároveň musia mať konvergenčný program. Slovensko spĺňa tieto podmienky v rámci celého svojho územia.

K návratným finančným zdrojom v rámci politiky súdržnosti EÚ patria aj pôžičky a záruky od Európskej investičnej banky.

Európska investičná banka bola založená v roku 1958 a sídli v Luxemburgu. Je to finančná inštitúcia EÚ a pomáha pri dosahovaní cieľov EÚ prostredníctvom financovania projektov. Tieto projekty podporujú rovnomerný rozvoj, európsku integráciu, sociálnu a hospodársku súdržnosť a rozvoj ekonomík, ktoré sú založené na vedomostiach a inováciách. Európska investičná banka spolupracuje priamo s autormi veľkých projektov, kde suma sa musí pohybovať na hranici minimálne 25 miliónov Eur. Pri malých projektoch, napr. v oblasti malého a stredného podnikania spolupracuje so 180 bankami a finančnými sprostredkovateľmi v rámci Európy, uvádza *Lipková, E. a i. /2004/*.

Podľa *Kočkovéj, P. /1998/* má EIB svoju vlastnú právnu subjektivitu a jej členmi sú ČŠ EÚ. Jej úlohou je prispievať k nerušenému a vyváženému rozvoju spoločného trhu v rámci Spoločenstva. K tomu EIB využíva nielen vlastné finančné prostriedky, ale aj prostriedky získané na kapitálovom trhu.

Banka poskytuje pôžičky a záruky na financovanie projektov:

- modernizácie podnikov alebo na vytvorenie nových pracovných príležitostí (v súvislosti s vnútorným trhom), ktoré nemôžu byť financované z vlastných prostriedkov ČŠ,
- rozvoja menej rozvinutých oblastí,
- spoločného záujmu pre viac štátov, ktoré nemôžu byť z určitých dôvodov financované z prostriedkov, ktoré sú dostupné v týchto štátoch.

1.3.3 Princípy politiky súdržnosti

Medzi princípy politiky súdržnosti, ktoré sa uplatňujú nielen v samotnej politike, ale aj v rámci ČŠ EÚ. Aby mohli štrukturálne fondy správne fungovať, musia vychádzať z jednotných princípov, ktoré popisuje *Výrostová, E. /2010/*:

- **princíp koncentrácie** - ide o koncentráciu prostriedkov do regiónov, ktoré majú nižšiu životnú úroveň a ekonomickú výkonnosť. Cieľom tejto zásady je vyššia efektívnosť a prehľadnejšia kontrola a monitorovanie,
- **princíp partnerstva** - vyjadruje spoluprácu medzi EK a ČŠ. V rámci Slovenska ide o spoluprácu sociálno-ekonomických partnerov na financovaní, realizovaní, monitorovaní a hodnotení uskutočňovania cieľov podpory a priorít regionálneho rozvoja,
- **princíp solidarity** - ide o vzájomnú podporu, kedy bohatšie a vyspelejšie ČŠ prispievajú na rozvoj chudobnejších a menej vyspelejších ČŠ EÚ,
- **princíp programovania** - prostriedky sa rozdeľujú podľa viacročných programov, nie na základe projektov, programovanie sa uskutočňuje vo viacerých etapách,
- **princíp adicionality** - teda doplnkovosti, štrukturálne fondy nenahradzujú verejné výdavky alebo rovnocenné štrukturálne výdavky ČŠ, ale ich iba dopĺňajú,

- **princíp monitorovania a vyhodnocovania** - ide o priebežnú a pravidelnú kontrolu čerpania prostriedkov na podporu regionálneho rozvoja a efektívnosti použitých finančných prostriedkov.

1.3.4 Nedostatky SR pri čerpaní prostriedkov zo štrukturálnych fondov

Slovensko nevie využiť ponúkané šance, tvrdí **Šucha, V. /2010/**. Slovensko vraj môže získať z eurofondov toľko, koľko si zaslúži. Aj keď Európska únia prestrela bohatý stôl, z ktorého si môže Slovensko vyberať, Slováci nie sú schopní využiť túto jedinečnú príležitosť. Za základnú chybu, z ktorej vyplýva všetko ďalšie, považuje podcenenie významu vzdelávania, vedy a kultúry. Dôkazom toho sú číselné údaje o percente HDP, ktoré investuje Slovensko do týchto oblastí. Hovorí o tom, kde sú jeho priority v porovnaní s ostatnými krajinami EÚ. Švédsko investuje do výskumu 2,3 % HDP, pričom Slovensko len 0,46 % HDP. Slovensko by malo viac smerovať svoje investície do týchto oblastí, pretože len vďaka tomu sa posunie medzi rozvinuté krajiny sveta.

Borovský, J. - Smolková, E. - Niňajová, I. /2008/ vo svojej publikácii konštatujú, že vláda má pred sebou v oblasti eurofondov politický cieľ - vyčerpať ponúkané finančné zdroje. Dá sa očakávať snaha čerpať tieto ponúkané finančné prostriedky za každú cenu, aby neprepadli, a to aj v prípade ich neefektívneho využitia. Do protikladu sa tu stavajú dva ciele hospodárskej politiky vlády. Na jednej strane môžeme vidieť snahu vlády o zabezpečenie reálneho priblíženia sa Slovenska na úroveň EÚ, teda snaha o maximálny hospodársky rast. Na druhej strane snaha o zabezpečenie rovnomerného rozvoja regiónov a znižovanie regionálnych disparít. Čerpanie eurofondov prináša so sebou aj korupciu a klientelizmus. Viacerí práve pre tieto dôvody majú pochybnosti a ovládne ich skepsa vôbec o prostriedky z fondov požiadať. Je verejne známe, že bez správnych kontaktov na správnych miestach nie je šanca v prípade čerpania eurofondov uspieť. Existujú siete, ktoré majú finančné prostriedky z fondov už vopred rozdelené. Aj napriek vyššie uvedeným úvahám a problémom však môže mať regionálna politika EÚ pre regióny Slovenska dlhodobější pozitívny vplyv na ich rozvoj.

Predkladanie projektov je podľa **Provazníkovej, R. /2007/** spojené s požiadavkou spolufinancovania projektov (pred, v priebehu a často i po realizácii do obdobia predtým, než budú faktúry preplatené), čo kladie na žiadateľa nároky disponovať s dostatočným objemom finančných prostriedkov. Práve u malých obcí sa stretávame s týmto problémom. Obce sú tak donútené čerpať úver z komerčnej banky, čo vedie k nadmernému zadĺženiu.

Bitter, J. - Bitterová, M. /2005/ považujú pri tvorbe štrukturálnych projektov metodické pokyny za základ. Chyby, ktoré vznikajú pri vypracovávaní projektu plynú aj z toho, že autori projektu si nedostatočne preštudujú metodiku, a práve preto ich projekt neuspeje.

Vzhľadom na svoj účel i objem sú fondy EÚ podľa *Zamkovského, J. /2005/* šancou, ale aj rizikom. Pokiaľ sa použijú vhodne, môžu sa stať rozhodujúcim impulzom vyrovnávania rozdielov medzi regiónmi, opodstatneného rozvíjania prírodného a spoločenského potenciálu v regiónoch a zvyšovanie kvality života obyvateľov. Nesprávne a netransparentné použitie prostriedkov z eurofondov môže súčasné problémy ešte prehĺbiť. Preto účelné a efektívne využívanie prostriedkov z fondov EÚ je verejným záujmom nielen na Slovensku, ale aj v rámci celej EÚ.

Pokiaľ ide o formálne chyby europrojektov, touto problematikou sa zaoberajú *Borovský, J. - Smolková, E. - Niňajová, I. /2008/*. V roku 2004 sa stala kontrola formy osudnou pre asi polovicu slovenských žiadateľov o prostriedky z eurofondov. Nedokázali sa presadiť kvôli chýbajúcim prílohám alebo podpisom. Nedostali tak šancu upútať možno kvalitným projektom v prospech regiónu. Implementačné agentúry použili formálnu kontrolu ako páku, pretože potrebovali znížiť neočakávane vysoký počet záujemcov. Sú však krajiny, kde to funguje úplne inak. O Nemcoch je známe, že sú precízni, avšak im stačí krátky opis zámeru na elektronickom médiu alebo na formulári. Pracovníci, ktorí sú kompetentní za eurofondy posúdia zámer. Pokiaľ sa im páči, so žiadateľom spoločnými silami vypracujú projekt, ktorý je po formálnej stránke vyhovujúci. Ak náhodou zámer neprejde, záujemca ušetrí čas a peniaze, ktoré potrebuje na vyplnenie projektového formuláru. Na Slovensku uprednostňovanie formy pred obsahom pri počiatočnom hodnotení projektov prinieslo po vstupe do EÚ mnohé komplikácie.

1.4 NSRR SR 2007-2013

Každý členský štát EÚ musí vypracovať Národný strategický referenčný rámec (National Strategic Reference Framework - NSRF), ktorý obsahuje politické záväzky ČŠ voči EÚ a podlieha negociačnému procesu s Európskou komisiou, uvádza *Provazníková, R. /2007/*.

Národný strategický referenčný rámec SR na roky 2007-2013 je podľa *MDVRR SR /2008/* je strategický dokument, ktorý bol vypracovaný v súlade s novými nariadeniami EÚ k ŠF a KF. Dokument bol schválený vládou SR dňa 6. decembra 2006 a Európskou

komisiou 17. augusta 2007. Pre Slovensko je programovacie obdobie 2007-2013 prvým obdobím, v ktorom môže čerpať finančné prostriedky z fondov EÚ počas celého jeho trvania. Programové manuály a príručky pre žiadateľa sú najpodrobnejšími dokumentmi ohľadom aktivít podporovaných prostredníctvom ŠF.

Podľa informácií *SITA /2008/* je NSRR SR materiálom, podľa ktorého sa pridelujú finančné prostriedky z eurofondov na projekty v rámci všetkých operačných programov. Na programové obdobie 2007-2013 bolo žiadateľom zo Slovenska o NFP z eurofondov a zo štátnych zdrojov vyčlenených 11,36 mld. Eur.

Ako uvádza *Výrostová, E. /2010/* do NSRR SR sú zahrnuté len dva ciele, a to Konvergencia a Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť. Cieľ Európska územná spolupráca stojí mimo NSRR SR. Pod prvý cieľ spadá 88,84 % obyvateľstva v SR. Dokument bol vypracovaný MVRR SR, v súčasnosti MDVRR, v spolupráci s partnermi na lokálnej, regionálnej a centrálnej úrovni v SR. Stanovuje národné priority v oblasti regionálneho rozvoja a ich spolufinancovanie z KF a ŠF.

NSRR SR sa skladá z:

- analytickej časti (SWOT analýza, socioekonomická analýza SR, sídelná štruktúra, makroekonomická analýza SR a primárne disparity a faktory rozvoja),
- strategickej časti (vízia a stratégia sociálneho a hospodárskeho rozvoja SR vrátane priorít, cieľov a zhody s inými dokumentmi a politikami),
- financovania NSRR SR (charakteristika finančných alokácií pre SR podľa operačných programov, cieľov a pod.),
- operačná časť (opis a zoznam operačných programov a ich koordinácia).

1.4.1 Strategické priority

Prioritný strategický cieľ je podľa *MDVRR SR /2008/* formulovaný v NSRR SR ako zvýšenie výkonnosti a konkurencieschopnosti regiónov a slovenskej ekonomiky a zamestnanosti do roku 2013 pri rešpektovaní TUR. Tento cieľ nadväzuje na trend približovania sa na úroveň EÚ-15, taktiež na zvyšovanie konkurencieschopnosti regiónov a Slovenska a úrovne kvality života obyvateľstva.

Na základe východísk stratégie v nadväznosti na vytýčený strategický cieľ SR je stratégia NSRR SR na roky 2007-2013 postavená na troch strategických prioritách a na ich cieľoch, ktoré sa budú prostredníctvom financovania projektov plniť, sú to:

- **infraštruktúra a regionálna dostupnosť** - cieľom je zvýšenie hustoty vybavenia regiónov infraštruktúrou a zvýšenie efektívnosti verejných služieb s ňou súvisiacich,
- **vedomostná ekonomika** - cieľom je zvyšovanie konkurencieschopnosti priemyslu a služieb a rozvoj zdrojov trvalo udržateľného ekonomického rastu,
- **Ľudské zdroje** - cieľom je rast kvality pracovnej sily pre potreby vedomostnej ekonomiky, zvýšenie zamestnanosti a sociálnej inklúzie rizikových skupín.

1.4.2 Horizontálne priority

V stratégii NSRR SR sú zároveň definované aj horizontálne priority, ktoré vplývajú na ciele NSRR SR v štyroch oblastiach:

- **marginalizované rómske komunity** - cieľom tejto priority je zvýšenie zamestnanosti a vzdelanostnej úrovne príslušníkov marginalizovaných rómskych komunit a zlepšenie ich životných pomerov,
- **rovnosť príležitostí** - cieľom je zabezpečenie rovnosti príležitostí pre všetkých a predchádzanie všetkým podobám diskriminácie,
- **trvalo udržateľný rozvoj** - cieľom je zabezpečenie ekonomickej, sociálnej a environmentálnej udržateľnosti ekonomického rastu,
- **informačná spoločnosť** - cieľom priority je rozvoj inkluzívnej informačnej spoločnosti.

Významom každej z horizontálnych priorít je dosiahnutie pre ňu definovaného cieľa, ktorý sa týka viacerých priorít NSRR SR. Nemôže byť teda zabezpečený len prostredníctvom jedného operačného programu, avšak vyžaduje si koordinovaný prístup, ktorý pretína viaceré špecifické priority, respektíve projekty, uvádza **MDVRR SR /2008/**.

1.4.3 Operačné programy

Podľa **Kráľovej, Z. /2009/** je v programovom období 2007-2013 z ERDF vyčlenených pre SR 6 mld. eur pre ROP, OP Informatizácia spoločnosti, OP Výskum a vývoj, OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast, OP Zdravotníctvo, OP Bratislavský kraj, OP Technická pomoc, OP Životné prostredie a čiastočne aj OP Doprava. Z ESF je vyčlenených 1,5 mld. eur pre OP Vzdelávanie a OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia. Z KF je pre SR vyčlenených 3,9 mld. eur pre OP Životné prostredie a OP Doprava.

Pod cieľ Konvergencia spadá 6 OP, z toho 4 OP sú spolufinancované z ERDF a pokrývajú celé územie SR okrem Bratislavského kraja (ROP, OP Informatizácia spoločnosti, OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast a OP Zdravotníctvo). Dva operačné programy sú spolufinancované z ERDF a KF, pokrývajú celú SR okrem Bratislavského kraja (OP Doprava a OP Životné prostredie).

Pod oba ciele - Konvergencia a aj Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť spadajú 3 operačné programy. Pokrývajú celé územie SR vrátane Bratislavského kraja. Ide o OP Výskum a vývoj, ktorý je spolufinancovaný z ERDF a OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia, OP Vzdelávanie, ktoré sú financované z ESF, uvádza **MDVRR SR /2008/**.

Stratégia, priority a ciele sú implementované cez 11 Operačných programov v rámci kohéznej politiky EÚ na roky 2007-2013:

Tab. 3
[Operačné programy SR a ich financovanie pre roky 2007-2013]

Operačný program	Príspevok ES (EUR, bežné ceny)	Fond	Riadiaci orgán
Regionálny OP	1 445 000 000	ERDF	MDVRR SR
Životné prostredie	1 800 000 000	ERDF, KF	MŽP SR
Doprava	3 206 904 595	ERDF, KF	MDVRR SR
Informatizácia spoločnosti	993 095 405	ERDF	ÚV SR
Výskum a vývoj	1 209 415 373	ERDF	MŠ SR
Konkurencieschopnosť a hospodársky rast	772 000 000	ERDF	MH SR
Zdravotníctvo	250 000 000	ERDF	MZ SR
Technická pomoc	97 601 421	ERDF	MDVRR SR
Bratislavský kraj	87 000 000	ERDF	MDVRR SR
Zamestnanosť a sociálna inklúzia	881 801 578	ESF	MPSVR SR
Vzdelávanie	617 801 578	ESF	MŠ SR
Spolu	11 360 619 950		

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov z <http://www.nsrr.sk>, 2008

1.5 Európska územná spolupráca

Cezhraničná spolupráca má v Európe pomerne dlhú históriu. Počiatky tejto spolupráce siahajú do 50. rokov 20. storočia, kedy deklarovali zástupcovia európskych pohraničných území potrebu odstránenia hraničných prekážok a rozvoj vzájomnej spolupráce v pohraničných regiónoch. Cieľom spolupráce bola nielen myšlienka trvalej udržateľnosti mieru, ale aj celkový rozvoj pohraničných, veľakrát marginálnych regiónov a zvýšenie životnej úrovne obyvateľov. Bariérou vzájomnej spolupráce bol najmä nedostatok administratívnych, inštitucionálnych a legislatívnych kapacít, konštatuje **Rajčáková, E. /2005/**.

Podľa **Falt'ana, E. /2004/** podporili na začiatku 90. rokov euroregionálnu spoluprácu naštartované sociálno-ekonomické a spoločensko-politické procesy, ktoré:

- v slovenských podmienkach zvýraznili problémy v prihraničných regiónoch, ktoré sa prejavili v ekonomickej, sociálnej, demografickej a infraštruktúrálnej rovine,
- zviditeľnili existujúce regionálne disparity,
- v súvislosti s vtedajšími prebiehajúcimi, najmä hospodárskymi procesmi viedli k novej a prehlbujúcej sa regionálnej odlišnosti.

Euroregionálne procesy na Slovensku, ale aj v ostatných postkomunistických krajinách s určitým odstupom pokračujú v obdobných procesoch, ktoré sa chronologicky uplatňovali v západnej Európe.

Výrazná regionálna odlišnosť na Slovensku a fenomén zintenzívnenia činnosti euroregiónov vynára otázku, do akej miery je euroregionálna aktivizácia podnetom určitých postupne sa šíriacich zmien v území, alebo sú týmto podnetom ďalšie faktory a procesy, ktoré nemajú priamu alebo nepriamu súvislosť s euroregionálnou aktivizáciou, a ktoré by prebiehali bez zreteľu na výskyt euroregiónov, uvádzajú **Ira, V. - Pašiak, J. - Falt'an, E. a i. /2005/**.

Výrostová, E. /2010/ uvádza, že Európska územná spolupráca nadväzuje na iniciatívu INTERREG, ktorý je zameraný na zintenzívnenie cezhraničnej, medziregionálnej, ale aj nadnárodnej kooperácie s cieľom zvýšiť sociálnu a hospodársku kohéziu. Oprávnenými regiónmí v oblasti cezhraničnej spolupráce sú na Slovensku všetky kraje SR. V rámci nadnárodnej spolupráce sú oprávnenými regiónmí všetky regióny NUTS II, a to v oblasti dvoch programov - juhovýchodná a stredná Európa. V rámci medziregionálnej kooperácie je oprávneným územím celé územie EÚ.

Kooperatívne regióny by mali disponovať kapacitne a technicky vyhovujúcou dopravnou infraštruktúrou, ktorá prekračuje zhodnú hranicu. Medzi významné podmienky patrí aj schopnosť sformulovať spoločnú, zaujímavú myšlienku a víziu, ktorá sa týka spolupráce s cieľom spoločného úžitku. Dôležitými predpokladmi sú aj schopnosť akceptovať rozdiely na základe doplnkovosti, kedy sa vzájomne dopĺňajú jednotlivé časti euroregiónu a využitie komparatívnych predností územia na jednej strane euroregiónu, ktoré majú účinky na celý euroregión.

Predpokladom úspešnej kooperácie je organizačné a inštitucionálne zabezpečenie prihraničných eurosystémov. Zabezpečenie spočíva vo vytvorení adekvátneho inštitucionálneho a legislatívneho prostredia. Zájmové združenie - Asociácia euroregiónov na Slovensku, bolo založené v roku 2001. Cieľom je koordinácia spôsobov vo vzťahu k samospráve a štátnej správe, vytvorenie spoločného východiska pri uplatňovaní zájmov euroregionálnych združení na Slovensku i v zahraničí. Rozvoj sa uskutočňuje prostredníctvom finančných prostriedkov zo zdrojov EÚ a z národných zdrojov, konštatuje vo svojej publikácii **Rajčáková, E. /2005/**.

Samosprávne kraje alebo časti územia sa podľa **Novackej, E. /2010/** zapájajú aj do operačných programov, ktorých cieľom je európska územná spolupráca. Programy vytvárajú adekvátne podmienky pre rozvoj napr. cestovného ruchu ako súčasť rozvoja jednotlivých regiónov. V programoch ide hlavne o kooperáciu medzi susednými krajinami v oblasti OP cezhraničnej spolupráce.

Na Slovensku majú euroregióny možnosť získať finančné prostriedky z viacerých zdrojov:

- členské príspevky,
- granty z MDVSRR SR (v minulosti MVRR SR) v rámci systému podpory euroregionálnych aktivít, ktorá funguje od roku 1999,
- granty z nadácií,
- v minulom programovom období aj v rámci programu PHARE CBC.

Získanie prostriedkov z alternatívnych zdrojov financovania vo forme projektov je postavené na základe rivality, čím sa komplikuje podieľanie sa na systémovom riešení regionálnych cezhraničných a prihraničných komplikácií. Aj napriek tomu napomáha riešiť problémy a formovať predpoklady k aktivizácii územia, hodnotia **Ira, V. - Pašiak, J. - Falt'an, E. a i. /2005/**.

1.5.1 Program cezhraničnej spolupráce SR-ČR 2007-2013

Slovensko môže čerpať okrem 11 OP pod NSRR SR aj ďalšie zdroje z prostriedkov EÚ, a to prostredníctvom piatich programov, ktoré sú zamerané na cezhraničnú spoluprácu.

Program bol schválený Európskou komisiou dňa 21. 12. 2007. Alokované finančné prostriedky z rozpočtu EÚ pre tento program za SR predstavuje 92,7 mil. eur z prostriedkov ERDF. Program podporuje územnú dostupnosť a životné prostredie v slovensko-českom pohraničí a kultúrno-spoločenský a hospodársky rozvoj.

Globálny cieľ tohto operačného programu je rast vzájomnej previazanosti a spriaznenia cezhraničných regiónov.

Špecifické ciele tvoria náplň týchto prioritných osí:

- Prioritná os č. 1 - Podpora spoločensko-kultúrneho a hospodárskeho rozvoja cezhraničného regiónu a kooperácie (cieľom je podpora rozvoja kultúry, zachovania tradícií, rozvoj cezhraničného cestovného ruchu, menšie investičné projekty, kooperácia regiónov, vzdelávanie),
- Prioritná os č. 2 - Rozvoj dostupnosti cezhraničného územia a životného prostredia (cieľom je podpora rozvoja životného prostredia a krajiny, dopravy v pohraničí a zlepšenie komunikačnej a informačnej dostupnosti pohraničia).

O podporu môžu žiadať verejnoprávne a neziskové subjekty, ako sú obce, resp. združenia obcí, samosprávne kraje, školy, hospodárske a agrárne komory, organizácie založené alebo zriadené štátom, samosprávnym krajom alebo obcou.

V rámci tohto programu sú podporované iba projekty, ktoré sú realizované na Slovensku, na území Trenčianskeho, Trnavského a Žilinského samosprávneho kraja. V ČR ide o územia Moravskosliezského, Juhomoravského a Zlínskeho kraja. Riadiacim orgánom pre tento program je MPRV SR, uvádza vo svojej publikácii *Kráľová, Z. /2009/*.

2 Cieľ práce

Cieľom práce je zhodnotiť vplyv čerpania finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov EÚ a z národných zdrojov na rozvoj mesta Skalica.

Čiastkovými cieľmi práce sú:

- popísať Európsku úniu,
- objasniť pojem regionálna politika EÚ, politika súdržnosti EÚ a ich aplikáciu v podmienkach SR,
- popísať NSRR SR 2007-2013 a v rámci neho strategické a horizontálne priority a operačné programy,
- zhodnotiť výsledky projektov realizovaných mestom Skalica na rozvoj mesta,
- navrhnúť možné projekty, ktoré by mohli byť realizované mestom Skalica.

V rámci regionálnej politiky EÚ je dôležité popísať jej ciele, oblasti podpory regionálnej politiky a regionálny rozvoj a aplikáciu regionálnej politiky EÚ v podmienkach SR. Dôležité je objasniť aj ciele politiky súdržnosti EÚ, štrukturálne fondy a Kohézny fond, princípy politiky súdržnosti a aplikáciu politiky súdržnosti v podmienkach SR. Pri objasnení štrukturálnych fondov je potrebné popísať aj nedostatky, ktoré sa vyskytujú v praxi pri čerpaní finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov.

Mesto Skalica sa stalo objektom skúmania práce, ktoré nielen v minulosti úspešne realizovalo množstvo projektov týkajúcich sa dynamického rozvoja mesta, ale aj v súčasnosti sa snaží reagovať na aktuálne výzvy podávaním nových projektov. Mesto Skalica je tak veľmi úspešným žiadateľom v rámci oblasti Záhoria.

V práci vyhodnocujeme prínos projektov realizovaných mestom Skalica. Tieto projekty sa týkajú cezhraničnej spolupráce s Českou republikou, rekonštrukcie Zariadenia pre seniorov v Skalici a výstavby nového zariadenia pre ležiacich klientov, rekonštruovania a reštaurovania národných kultúrnych pamiatok - Jezuitského kostola a Paulínskeho kostola a obnovy mestského opevnenia.

Projekty ovplyvnia nielen ekonomický a sociálny rozvoj mesta Skalica, ale aj celý región Skalice.

3 Metodika práce a metody skúmania

- **Charakteristika objektu skúmania**

Objektom skúmania práce je mesto Skalica, ktoré sa nachádza na severozápadnom cípe Slovenska pri hraniciach s ČR. Môže sa pýšiť bohatou históriou a množstvom pamätihodností. V súčasnosti má mesto Skalica 15 005 obyvateľov a má rozlohu 59,78 km².

- **Spôsob získavania údajov a ich zdroje**

Po zadaní témy sme začali vyhľadávať odbornú literatúru v knižnici Slovenskej poľnohospodárskej univerzity, Agroinštitúte Nitra a v Mestskej knižnici Hlohovec. Aktuálne informácie sme vyhľadávali na oficiálnych internetových stránkach inštitúcií, ktoré sa zaoberajú problematikou diania v EÚ a na oficiálnej internetovej stránke mesta Skalica. Informácie o projektoch sme získali z Mestského úradu v Skalici. Spracované boli tieto pojmy: Európska únia, regionálna politika EÚ, politika súdržnosti EÚ, NSRR SR 2007-2013, Kohézny fond, štrukturálne fondy, programové obdobie 2007-2013, operačné programy.

- **Pracovné postupy**

Pri spracovaní súčasného stavu riešenej problematiky doma a v zahraničí sme konfrontovali rôzne vyjadrenia k danej téme od rôznych autorov. Informácie k výsledkom práce sme získali osobným stretnutím s pracovníkom Mestského úradu v Skalici na Oddelení strategického rozvoja a marketingu, kde nám boli poskytnuté podklady k realizovaným projektom. Z podkladov sme následne spracovali potrebné informácie k téme práce. V prípade nejasností sme kontaktovali pracovníka Mestského úradu v Skalici elektronickou formou.

- **Použité metódy vyhodnotenia a interpretácie výsledkov**

V kapitole Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí sme využili metódu komplikácie, ktorá zhromažďuje cudzie poznatky k danej téme. Pri objasnení rôznych pojmov sme použili metódu dedukcie, ktorá vedie od všeobecného ku konkrétnemu poznatku. Pri jednotlivých výrokoch autorov sme použili metódu komparácie, ktorou sme ich navzájom porovnávali. V kapitole Výsledky práce sme použili metódu analýzy, kde sme rozobrali konkrétne projekty mesta Skalica. Pri spracovaní témy z komplexného hľadiska sme použili metódu syntézy, ktorá skúma jav ako celok.

4 Výsledky práce

4.1 Charakteristika mesta Skalica

Z územno-správneho hľadiska patrí mesto Skalica do okresu Skalica, Trnavského samosprávneho kraja. Z hľadiska kategorizácie územno-štatistických jednotiek Eurostatu patrí pod úroveň NUTS V. Z aspektu cestového ruchu patrí mesto Skalica do Záhorského územného regiónu. Mesto sa nachádza v severozápadnom výbežku Chvojnickej pahorkatiny v blízkosti Chránenej krajinej oblasti Biele Kapraty. Skalica sa nachádza neďaleko hraníc s ČR v dĺžke 2 km, kde sa nachádza hraničný priechod Skalica - Sudoměřice. Z hľadiska dopravy má veľmi výhodnú polohu, leží v blízkosti veľkých miest Bratislava-Győr-Brno-Viedeň, čo môže mať vplyv na rozvoj regiónu (Mestský úrad Skalica - PHSR, 2009).

4.1.1 História mesta

Skalica patrí k starobylým slovenským mestám, ktoré sa v minulých stáročiach mohli pýšiť prívlastkom slobodné kráľovské mesto. Prvé písomné zmienky pochádzajú z roku 1217, kedy uhorský kráľ Andrej II. daroval prostredníctvom listiny skalické územie dvom synom nitrianskeho župana. Z tohto obdobia je odhadovaná aj výstavba najstaršej pamiatky mesta - románska Rotunda sv. Juraja. Kráľ Ľudovít I. v roku 1372 udelil Skalici práva slobodného kráľovského mesta, čím sa urýchlil hospodársky rozmach. Skalica sa tak v polovici 15. storočia stala centrom obchodu a remeselnej výroby širokého okolia. Aj napriek radikálnemu zásahu urbanizácie sa Skalici podarilo zachovať ráz historického jadra a pamiatok. V meste sa po roku 1989 začali rozvíjať podnikateľské aktivity a boli zriadené nové inštitúcie a úrady. V súčasnosti je mesto Skalica dynamickým mestom, ktoré má úctu k tradíciám a k histórii a zároveň dokáže kráčať aj s dobou (MINĎÁŠ M., 1997).

4.1.2 Demografická situácia

Obyvateľstvo je z hľadiska tvorby ekonomických hodnôt, ale aj pre rozvoj regiónu veľmi rozhodujúcim faktorom. Mesto Skalica malo ku dňu 31. 12. 2009 spolu 15 005 obyvateľov, z toho väčšiu časť tvorili ženy - 7 713 a mužov bolo 7 292.

Migračné správanie obyvateľstva sa týka väčšinou každodennej dochádzky za prácou, službami či nákupmi do iných miest, najmä do ČR. V roku 2001, kedy sa konalo posledné sčítanie obyvateľov, domov a bytov, sa k slovenskej národnosti hlásilo 95 % obyvateľov,

k českej národnosti sa hlásili 4 % obyvateľov, k rómskej 1 % a k inej národnosti 0,01 % obyvateľov. Česká národnosť je v Skalici relatívne početne zastúpená. Dôvodom spoločná hranica s ČR a rodinné väzby s obyvateľmi ČR (Mestský úrad Skalica - Demografické údaje, 2011).

4.1.3 Sociálne služby

Cieľom mesta Skalice v oblasti poskytovania sociálnych služieb svojim občanom je poskytovanie takých sociálnych služieb, ktoré by uspokojili ich požiadavky a potreby. Tieto sociálne služby sú poskytované tak, aby občania zotrvali vo svojom prirodzenom sociálnom prostredí (Mestský úrad Skalica - Komunitný plán sociálnych služieb, 2009).

Cieľovými skupinami v oblasti poskytovania sociálnych služieb v meste Skalica sú občania a seniori s ťažkým zdravotným postihnutím; obeť domáceho násillia a občania bez prístrešia; rodiny, deti a jednotlivci v nepriaznivej sociálnej situácii a v hmotnej núdzi.

V sociálnej oblasti pôsobia v meste najmä organizácie ako Zariadenie pre seniorov v Skalici, Domov sociálnych služieb pre deti a dospelých v Skalici, Mestský domov v Skalici a Štíbor - Mestské centrum sociálnych služieb, ktorá je neziskovou organizáciou.

4.2 Faktory rozvoja cestovného ruchu

V Skalici sú v rámci primárnej ponuky CR zahrnuté pamätihodnosti a mestská zeleň. V blízkom okolí je zastúpená prírodnými danosťami okolia rieky Moravy, vinohradmi, Skalickými rybníkmi a Zlatníckou dolinou, ktorá sa nachádza v prostredí Bielych Karpát. Na území mesta sa zachovali aj tradičné ľudové remeslá, skalické nárečie a tradičné skalické špeciality ako skalický trdelník a skalická frankovka. Sekundárna ponuka CR mesta Skalica zahŕňa služby, ktoré v nadväznosti na primárnu ponuku CR vytvárajú celkový balík ponuky CR. Ide o ubytovacie a stravovacie služby, služby Turistickej informačnej kancelárie v Skalici a rôzne kultúrne podujatia.

- **kultúrne pamiatky**

Prevažná väčšina kultúrnych pamiatok v Skalici je náboženského rázu. Nachádza sa tu 7 kostolíkov a kaplniek, 6 kostolov, 4 kláštory, 15 meštianskych domov a pamätných domov, historická radnica, pamätné tabule, mohylník, hradobný múr, rotunda a 6 plastík, ktorú sú zapísané v Ústrednom zozname pamiatkového fondu SR. V minulosti sa pamiatky využívali iba minimálne na turistické účely. Až prostredníctvom pracovníkov Turistickej informačnej kancelárie v Skalici sa sprístupnili niektoré pamiatky pre účel turizmu.

- **mestská pamiatková zóna**

Táto zóna predstavuje zachovaný historický priestor, ktorý je ohraničený mestskými hradbami. Pýchou pamiatkovej zóny sú historické stavby kláštorov a kostolov, meštianskych domov, ktoré sú spolu s radnicou a Domom kultúry sústredené okolo hlavného námestia. Mnohí obyvatelia či návštevníci mesta využívajú zónu na relaxáciu a kultúrno-spoločenské stretnutia. Za kuriozitu v rámci celého regiónu Záhoria je považovaný interiér Pilárikovského mlynu, v ktorom sa zachovala technológia spracovania obilia a výroba múky.

- **turistika, cykloturistika a rekreácia pri vode**

Plavebný Baťov kanál poskytuje návštevníkom a obyvateľom mesta Skalice priestor pre rekreáciu. Vďaka projektu Cykloregio boli vybudované cyklotrasy, ktoré ponúkajú vyše 305 km značených trás. Medzi miestnymi obyvateľmi je veľmi obľúbený aj rybolov na Skalických rybníkoch a pri rieke Morava (Mestský úrad Skalica - Konceptia rozvoja cestovného ruchu, 2004).

4.3 Kooperácia Skalice so združeniami

4.3.1 Mikroregión Skalicko

Mikroregión Skalicko je združenie obcí a miest so sídlom v Skalici. Predsedom združenia je Ing. Stanislav Chovanec, ktorý je zároveň primátorom mesta Skalica. Združenie bolo založené dňa 1. 2. 2007. V súčasnosti má združenie 21 členov, z toho 4 obce a mesto Skalica boli jej zakladateľmi. Jej členom sa môže stať každá obec alebo mesto, ktoré má záujem v rámci svojej činnosti rozvíjať a podporovať toto združenie v oblastiach ochrana a tvorba životného prostredia, rozvoj kultúry, podpora a ochrana zdravia, ochrana a rozvoj duchovných hodnôt, podpora športu, rozvoj cestovného ruchu, poskytovanie sociálnych služieb, využívanie obnoviteľných zdrojov energie a podpora nadväzovania cezhraničných partnerstiev.

4.3.2 Združenie miest a obcí Záhorskej oblasti

Združenie bolo založené 24. mája 1990 a sídli v Malackách. Možno ho charakterizovať ako dobrovoľné, nezávislé a záujmové združenie. Predsedom združenia je opäť Ing. Stanislav Chovanec - primátor mesta Skalice. Pod záštitou ZOZO úzko spolupracuje 76 členských obcí a miest. Územie je administratívne členené do troch obvodov - Skalica, Senica a Malacky. Obvody Skalica a Senica patria pod Trnavský

samosprávny kraj. Z obvodu Skalica patrí do združenia 18 obcí a 3 mestá - Skalica, Holíč a Gbely. Cieľom združenia je pôsobiť predovšetkým ako regionálne združenie ZMOS, ktoré reprezentuje mestá a obce regiónu Záhorie vo vzťahu k euroregiónom, zahraničným inštitúciám a inštitúciám EÚ a garantovať objektívne hodnotenie projektov, ktoré čerpajú finančné prostriedky z EÚ.

4.3.3 Združenie miest a obcí Slovenska

Združenie vzniklo v roku 1990 a sídli v Bratislave. Združenie obhajuje spoločné záujmy všetkých združených miest a obcí. ZMOS má dobrovoľný charakter, jeho činnosť je hradená na základe príspevkov členských miest a obcí. Členom je aj mesto Skalica spolu s ostatnými 19 obcami a 2 mestami z okresu Skalica (Regionálna rozvojová agentúra Skalica, 2010).

4.4 SWOT analýza mesta Skalica

Tab. 4

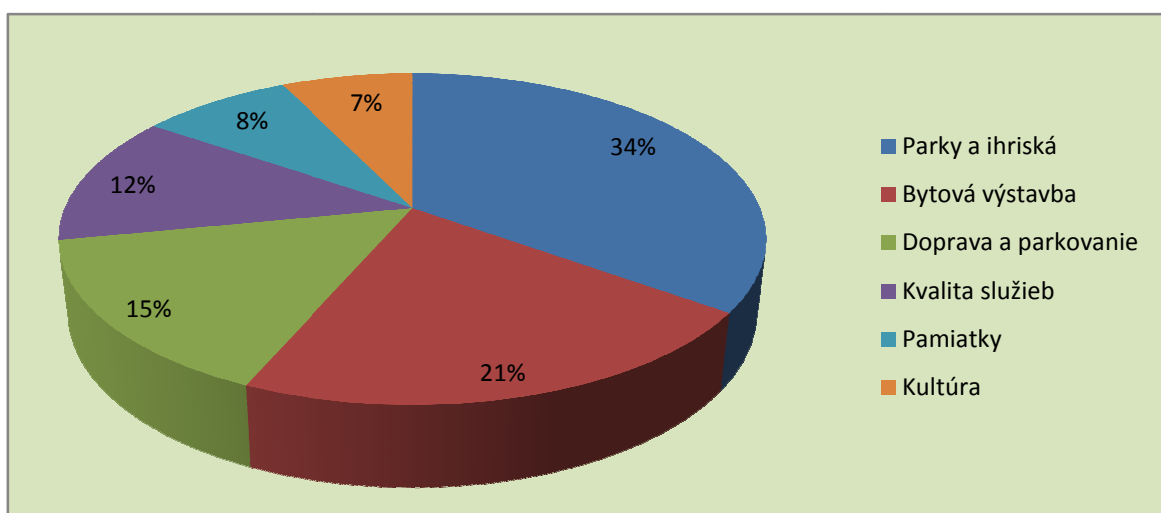
[SWOT analýza mesta Skalica]

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • medzinárodné partnerské vzťahy • stabilné ekonomické a podnikateľské prostredie • zachované tradičné remeslá • veľký kultúrno-historický potenciál • novovybudované siete cyklotrás 	<ul style="list-style-type: none"> • havarijný stav niektorých kultúrnych pamiatok • zlý technický stav a vybavenie nemocnice • slabé napojenie na železničnú sieť • nedostatočné množstvo športových ihrísk a parkov
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • získanie finančných prostriedkov z fondov EÚ a z národných zdrojov • podpora podnikateľských aktivít v meste • vybudovanie kompostárne na likvidáciu biologického odpadu • rekonštrukcia kultúrnych pamiatok 	<ul style="list-style-type: none"> • nedostatok finančných prostriedkov na realizáciu rozvojových plánov • konkurencia okolitých miest • masový rozvoj turizmu • nezáujem o rozvoj regiónu zo strany obyvateľstva

4.5 Realizované projekty z finančných prostriedkov EÚ a z národných zdrojov

Na vypracovávaní projektov mesta Skalica na získanie nenávratného finančného príspevku zo štrukturálnych fondov a z národných zdrojov sa podieľa Oddelenie strategického rozvoja a marketingu mestského úradu, ktoré sa člení na Referát projektov a Referát rozvoja cestovného ruchu.

Dôležitým dokumentom pri vypracovávaní projektov na rozvoji mesta Skalica je Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Skalica do roku 2013, ktorý bol vypracovaný v auguste roku 2009. Spracovaný bol Mestským úradom v Skalici. Pri jeho tvorbe riešiteľský kolektív mestského úradu bral do úvahy aj výsledky ankety, ktorá prebiehala v roku 2006 na oficiálnej internetovej stránke mesta Skalica, kde občania sa mohli vyjadriť k otázke - Na ktoré oblasti by sa malo mesto v budúcnosti sústrediť? Do ankety sa zapojilo celkom 292 respondentov, z ktorých 34 %, čo je najviac opýtaných - 102 si myslí, že mesto by sa malo v budúcnosti sústrediť na rozvoj parkov a ihrísk. Na druhom mieste skončila bytová výstavba, ktorú zvolilo 21 % opýtaných, čiže 63 respondentov a na treťom mieste skončila doprava a parkovanie, za ktorú zahlasovalo 15 % opýtaných, čiže 45 respondentov. Ďalej nasledovala kvalita služieb s počtom 37 hlasov, čo je 12 % z celkového počtu opýtaných. Na posledných dvoch miestach skončili pamiatky - 24 hlasov, čo je 8 % respondentov a kultúra, ktorú zvolilo 7 % respondentov, čo predstavuje 21 opýtaných ľudí v tejto ankete.

Zdroj: <http://www.skalica.sk>, 2011

Obr. 1
[Výsledky ankety na webovej stránke mesta Skalica]

Historicky prvým úspešným projekt s názvom Záhorácki vodníci v roku 2003 získalo mesto finančný príspevok v rámci programu PHARE CBC vo výške 17 026 €. Celkové náklady na projekt boli vo výške 18 0918 € a mestospolufinancovalo z mestského rozpočtu iba 1 891 €.

Od predvstupového obdobia až do polovice roku 2007 sa podarilo mestu Skalica predložiť 18 žiadostí o NFP, ktoré boli zároveň aj úspešnými.

V rámci súčasného programovacieho obdobia 2007-2013 sa mestu podarilo za rok 2007 zrealizovať 11 projektov, v roku 2008 16 projektov a v roku 2009 11 projektov.

V roku 2008 mesto Skalica participovalo na projekte Odbahnenie rybníka v Skalici, keď získali v rámci OP rybné hospodárstvo dotáciu vo výške 210 000 €. Celkové náklady na projekt činili 350 000 €, čiže spolufinancovanie na projekte bolo vo výške 140 000 €.

Počas minulého roka 2010 podalo mesto 7 projektov, ktoré boli úspešné a mesto tak získalo za rok 2010 zo zdrojov EÚ príspevok vo výške 2 968 117 €. Z národných zdrojov, konkrétne z Úradu vlády SR a MŠ SR získalo príspevok vo výške 151 189 €.

Mesto podalo počas minulého roka aj 4 projekty, ktoré sa momentálne nachádzajú v procese hodnotenia. Ide o 2 projekty, ktoré žiadajú NFP z Envirofondu. Ide o projekty s názvom Separácia odpadu v Skalici - nákup špeciálneho zberného vozidla a projekt Zavedenie separovaného zberu v Skalici - nákup špeciálnych zberných nádob.

Projekt Riešenie problematiky nakladania s iným ako zeleným, biologicky rozložiteľným odpadom v nadväznosti na novelu zákona o odpadoch bol podaný v rámci OP Cezhraničnej spolupráce SR - Rakúsko 2007 - 2013.

Z OP Životné prostredie by chcelo mesto v rámci projektu s názvom Kompostáreň Skalica vybudovať kompostáreň na likvidáciu biologického odpadu, ktorá v meste absentuje.

4.5.1 PROJEKT č. 1: Objavme prírodnú a kultúrnu krásu susedov

Prihraničný česko-slovenský región je plný turisticky atraktívnych miest, avšak neexistuje žiadny komplexný cezhraničný produkt, ktorý by o nich informoval občanov spoločného cezhraničného regiónu a inšpiroval ich k návšteve, či už v tlačenej forme alebo v digitálnej. Týmto projektom by sa aspoň prostredníctvom obrazovej formy odstránila spoločná hranica a spojila región pomocou informačných a komunikačných technológií. Zámerom projektu je vytvorenie komplexného súboru deviatich atraktívnych miest na oboch stranách hranice, ktoré budú snímané kamerami a tento obraz bude prenášaný na spoločnú internetovú stránku a do jednotlivých regionálnych televízií. Vznikne tak

produkt, ktorý je zameraný na cezhraničnú spoluprácu a rozvoj informačných a komunikačných technológií.

Hlavné ciele projektu:

- vytvorenie kamerového systému s digitálnym obsahom so zameraním na turistické, prírodné a kultúrne aktivity slovensko-českého prihraničia, akási panoráma slovenských a českých prihraničných aktivít, ktoré konečnému užívateľovi cez modernú digitálnu technológiu ponúknu aktuálnu situáciu najznámejších turistických destinácií,
- podpora rozvoja informatizácie a prostredníctvom nej rozvoj prihraničnej integrácie.

Špecifické ciele projektu:

- účinná informačná podpora cezhraničných projektov Zlínskeho, Juhomoravského, Trnavského a Trenčianskeho kraja,
- zvýšená účinnosť využitia tlačových a audiovizuálnych nástrojov propagácie regionálnej identity prostredníctvom informovania o spoločných stretnutiach nielen s partnermi v rámci projektu, ale aj s inými regionálnymi partnermi - susedmi,
- kontinuálna a systematická tvorba priebežne aktualizovaných audiovizuálnych prezentačných materiálov o uvažovaných regiónoch (história, kultúra, tradície, prírodný potenciál, možnosti rekreácie a športu, charakteristika orientácie priemyslu regiónov a hospodárskych aktivít), ktoré môžu byť využité i v širšom spektre prezentačných činností ako sú veľtrhy, výstavy, prezentácie v rámci EÚ, zahraničné návštevy v krajoch alebo služobné cesty predstaviteľov krajov do zahraničia,
- oslovenie cieľových skupín, ktoré prispievajú k rozvoju cezhraničnej spolupráce v oblasti obchodu a turistického ruchu.

Projekt reagoval na výzvu v roku 2010 v rámci OP Cezhraničná spolupráce SR-ČR 2007-2013, prioritnej osi 2. Rozvoj dostupnosti cezhraničného územia a životného prostredia a oblasti podpory 2.3 Zlepšenie informačnej a komunikačnej dostupnosti prihraničia. Do projektu je zapojených 8 partnerov vrátane vedúceho partnera, ktorým je

česká obec Nová Lhota. Celkové oprávnené náklady na projekt v rámci všetkých partnerov činia 182 284 €, z toho požadovaná výška finančného príspevku z ERDF 151 670,51 €.

Financovanie projektu prebieha z finančných prostriedkov ERDF a z vlastných zdrojov mesta, teda z rozpočtu mesta Skalice. Nasledujúca tabuľka vypovedá o finančnej podpore projektu, na ktorej sa podieľa mesto Skalica. Prostriedky sú uvedené v EUR.

Tab. 5

[Rozpočtované náklady na projekt *Objavme prírodnú a kultúrnu krásu susedov*]

Celkové náklady	15 106
Výška schváleného NFP	14 351
Spolufinancovanie	755

Aby boli zaistené rovnako kvalitné podmienky pre všetkých projektových partnerov, v rámci realizácie projektu prebehne jedno výberové konanie na dodávateľov kamerových systémov a webového portálu. Podľa individuálnych potrieb každého partnera projektu umiestnenia kamery si vybraný dodávateľ prepočíta všetky potrebné technické parametre jednotlivých miest a prispôsobí tomu konkrétne vybavenie.

Každý z projektových partnerov vybuduje kamerový systém, ktorý bude rovnako sledovať verejné priestranstvá. Bude tak vytváraný digitálny obsah, ktorý bude zhromažďovaný zo všetkých kamier na jedno miesto - spoločný server. Odtiaľ budú údaje distribuované na spoločnú webovú stránku a do regionálnych televízií. Tu budú v rámci komplexne vytvoreného programu vysielané pre cieľové skupiny projektu. Sledovaných bude celkom 10 turisticky atraktívnych miest. Mesto Skalica umiestni kameru na budove technického zázemia v športovo-rekreačnom areáli a bude nasmerovaná na Baťov kanál, ktorý prechádza mestom. Na strane ČR bude v obci Strážnice taktiež umiestnená kamera na stĺpe verejného osvetlenia a bude nasmerovaná na Baťov kanál, ktorý prechádza ako cez Skalicu, tak aj cez obec Strážnice.

Všetky zhromaždené údaje z kamier budú umiestnené na spoločnom serveri, ktorý bude spravovaný na počítačovej zostave v obci Nová Lhota na českej strane. Tento server bude spravovať správca siete, ktorý bude zamestnaný na plný úväzok.

Čo sa týka prenosu digitálneho obrazu na webovú stránku a do regionálnych televízií budú zábery zhromažďované na tomto spoločnom serveri, odkiaľ budú distribuované

na webový portál a 3 krát denne vysielané v televízii. Tieto digitálne dáta budú snímané kamerovým systémom počas 28 mesiacov.

Projektový tím zabezpečuje plynulú realizáciu celého projektu. Tento tím tvoria:

- **hlavný projektový manažér a správca serveru**

Projektový manažér má na starosti vedenie celého projektového tímu, zodpovednosť za prípravu projektu, spracovanie podkladov pre všetkých projektových partnerov (napr. zoznam povinných príloh, zápisnice z rokovaní, atď.), plánovanie a vedenie všetkých aktivít vo všetkých fázach projektového cyklu. Z pozície správcu servera spracováva spoločný server a webový portál, spolupracuje s koordinátormi pri zaisťovaní aktivít spojených s prenosom digitálneho obrazu z kamier na webovú stránku a do jednotlivých regionálnych televízií.

- **koordinátori projektu pre slovenskú stranu**

Koordinátormi sú 3 osoby pre 3 slovenských partnerov. Ich úlohou je zabezpečenie povinných príloh v rámci slovenských partnerov, spolupráca pri spracovávaní žiadosti a komplementácia príloh k žiadosti u slovenských partnerov projektu. Taktiež spolupráca pri dohľadu nad realizáciou projektu a spolupráca pri tvorbe monitorovacích správ.

- **koordinátori projektu na českej strane**

Koordinátormi na českej strane sú rovnako 3 osoby, ale pre 4 českých partnerov. Ich úlohy sú totožné ako u slovenských koordinátorov projektu.

Publicita projektu je zabezpečená umiestnením odkazu na spoločnú webovú stránku, na internetové stránky partnerov projektu a na internetové stránky jednotlivých krajov. Vytvorený bude aj propagačný DVD nosič, ktorý bude obsahovať najlepšie zábery natočené kamerami zo sledovaných miest projektu. Tento DVD nosič bude umiestnený v informačnom centre. Na dostatočne viditeľných miestach budú osadené aj informačné tabule a informačné dosky (trvalá informačná tabuľka). Budú reprezentovať realizáciu projektu s finančnou účasťou EÚ a z rozpočtov partnerov. Informácie o priebehu, realizácii projektu a jeho výsledkoch budú uverejnené na vytvorenom internetovom portáli. Propagačné aktivity sú v súlade s metodickými pokynmi OP Cezhraničnej spolupráce SR-ČR 2007-2013.

Zámer projektu je v súlade s Dohodou o partnerstve a spolupráci medzi Juho-moravským a Trnavským krajom, ktorá bola uzatvorená 28. 11. 2006. Obe strany sa zaviazali podporovať využitie programov a grantov z EÚ s cieľom koordinovať predkladanie žiadostí, ktoré majú cezhraničný dopad. Taktiež vzájomná propagácia týchto

partnerských destinácií, vyvíjanie aktivít, ktoré napomáhajú k zlepšeniu spolupráce medzi prihraničnými regiónmi a vytváranie priestoru pre utužovanie vzťahov medzi obyvateľmi oboch regiónov.

Projekt je v súlade s PHSR Trnavského samosprávneho kraja, konkrétne ide o:

- Prioritu 5.3.5 Infraštruktúra pre rozvoj informačnej spoločnosti v podmienkach verejného sektora,
- Opatrenie 5.3.5.1 Budovanie a rozvoj informačnej spoločnosti pre verejný sektor.

Cieľom opatrenia je zlepšenie prijatia a využitia moderných technológií, podpora vytvárania priestoru pre prácu a vzdelávanie v oblasti informačných technológií a nových telekomunikačných technológií, zlepšenie prístupu k verejným informáciám a rozšírenie ich využívania. Cieľom vytvoriť digitálne vyspelú a konkurencieschopnú spoločnosť.

Cieľovými skupinami projektu cezhraničnej spolupráce sú:

- FO a PO,
- turisti,
- verejná správa a samospráva,
- verejné a mieste inštitúcie so zameraním na rozvoj CR,
- neziskové organizácie.

Prínosy z projektu:

Aktivity projektu budú mať dopad na celý cezhraničný región a jeho obyvateľov. Prenos digitálneho obrazu môže pomôcť vo vyhľadaní nových cezhraničných kontaktov, spoluprácu medzi subjektmi oboch strán spoločnej hranice. Pre turistov bude veľkým prínosom vytvorenie panoramatického digitálneho obsahu, prostredníctvom ktorého získajú prehľad o existujúcich, pre nich doteraz neznámych destináciách.

Prílev potenciálnych turistov nielen zo Slovenska, ale aj z ČR znamená rozvoj cestovného ruchu v Skalici a tlak na zvýšenie úrovne poskytovaných služieb v meste. Do tohto projektu sa zapojilo množstvo verejných subjektov - obcí a miest z oboch strán hranice. Ich vzájomná spolupráca znamená nielen prínos v rámci medzinárodných vzťahov regionálnych subjektov, ale i ďalšiu spoluprácu v nadväznosti na cezhraničné projekty.

Do projektu sa zapojila aj nezisková organizácia Aktivní Hornácko, ktoré je prevádzkova-ateľom Bežeckého areálu v Nové Lhotě, ktoré je jedným zo sledovaných miest

v rámci projektu. Športové organizácie tak budú mať lepší prehľad o vyťaženosti areálu a budú si môcť naplánovať termíny návštev tohto areálu.

Všetci partneri projektu majú vypracované strategické dokumenty, kde každý z nich má vo svojich bodoch zahrnutý rozvoj CR. Natočené a vysielané informácie o Prístave Skalica - Baťov kanál, zvýšia povedomie o turistickej atrakcii širokej verejnosti, čím sa očakáva zvýšenie návštevnosti tohto miesta, a tým aj komplexná návštevnosť Skalice.

4.5.2 PROJEKT č. 2: Čo nového u susedov

Na oboch stranách bývalej česko-slovenskej hranice sú občania nedostatočne informovaní o živote, kultúre a ekonomických aktivitách, čo neprospieva rozvoju spoločnej spolupráce, obchodu a turistického ruchu. Napriek nadštandardným vzťahom medzi Slovákami a Čechmi a neexistujúcou hranicou medzi oboma krajinami je obmedzená možnosť v oblasti regionálneho televízneho vysielania, ktorá je stanovená v súlade s pridelenými frekvenciami bývalou hranicou medzi ČR a SR.

Lepšia situácia je v rámci rádiových frekvencií, tie však v lepšom prípade môžu prijímať iba obyvatelia v oblasti Záhorskej nížiny. Možnosť kúpiť si printové médiá, ktoré vychádzajú na druhej strane hranice je taktiež obmedzená.

Východisko z tejto situácie ponúka možnosť vysielania komplexných spravodajských blokov o živote v Trnavskom a Trenčianskom kraji v rámci regionálnych televízií na ich území. Súčasne vznikne nový spoločný webový portál, kde budú spracované reportáže o dianí z prihraničných území v digitálnej forme.

Hlavné ciele projektu:

- podpora rozvoja informatizácie a prostredníctvom nej rozvoj cezhraničnej integrácie,
- tvorba prospešného digitálneho obsahu v slovenskom a českom jazyku,
- zvýšenie využívania informačných a komunikačných technológií.

Špecifické ciele projektu:

- účinná informačná podpora cezhraničných projektov Trnavského a Trenčianskeho kraja na slovenskej strane a Zlínskeho a Juhomoravského kraja na českej strane,

- zvýšenie účinnosti využitia tlačových a audiovizuálnych nástrojov propagácie regionálnej identity prostredníctvom informovania o spoločných stretnutiach nielen s partnermi projektu, ale aj s inými regionálnymi susedmi,
- koncipované oslovovanie cieľových skupín, ktoré môžu prispieť k zvýšeniu intenzity cezhraničnej spolupráce obchodu a turistického ruchu,
- systematická tvorba pravidelne aktualizovaných audiovizuálnych prezentačných materiálov o regiónoch (napr. kultúra, história, tradície, atď.), ktoré môžu byť využité aj v širšom spektre prezentačných aktivít (výstavy, veľtrhy, atď.),
- vytváranie audiovizuálneho archívu o udalostiach v daných regiónoch pre účely dokumentovania posolstva budúcim generáciám.

Projekt reagoval na výzvu v roku 2010 v rámci OP Cezhraničná spolupráca SR-ČR 2007-2013, prioritnej osi 2. Rozvoj dostupnosti cezhraničného územia a životného prostredia a oblasti podpory 2.3 Zlepšenie informačnej a komunikačnej dostupnosti prihraničia. Projekt sa začal realizovať dňa 1. 10. 2010 a koniec realizácie je plánovaný na 31. 5. 2013, čiže celková doba realizácie projektu je 32 mesiacov.

Do projektu sú oproti predchádzajúcemu projektu zapojení iba 2 partneri, z toho jeden je vedúci partner, a to Región Slovácko - združenie pre rozvoj cestovného ruchu.

Finančné prostriedky čerpá projekt z ERDF a celkové oprávnené náklady projektu činia 297 750 €, z toho požadovaná výška z fondu je 239 535 €.

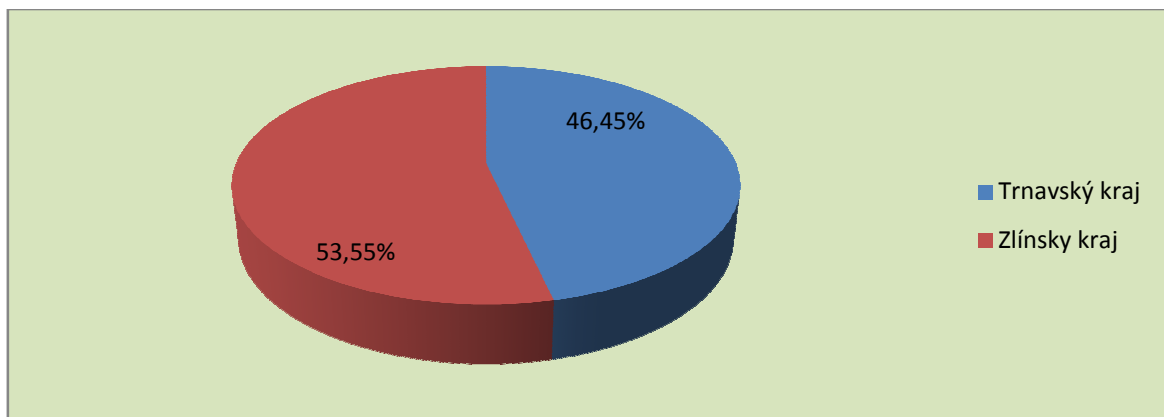
Mesto Skalica sa podieľa na projekte celkovými nákladmi vo výške 130 179 € z toho NFP z ERDF tvorí 123 263 € a z mestského rozpočtu vyčlení mesto Skalica príspevok vo výške 6 916 €. O financovaní projektu vypovedá nasledujúca tabuľka, sumy sú uvedené v EUR.

Tab. 6

[Rozpočtované náklady na projekt Čo nového u susedov]

Celkové náklady	130 179
Výška schváleného NFP	123 263
Spolufinancovanie	6 916

Z celkových oprávnených nákladov na projekt, ktoré predstavujú 297 750 €, sa realizuje v Zlínskom kraji (NUTS III) 53,55 % a v Trnavskom kraji (NUTS III) sa realizuje 46,45 % nákladov.

Obr. 2

[Percentuálny podiel nákladov z celkových oprávnených nákladov podľa krajov]

V rámci realizačného zabezpečenia projektu bol vytvorený projektový tím, ktorý sa skladá z týchto osôb:

- **hlavný projektový manažér**

Jeho hlavnou pracovnou náplňou je vedenie projektového tímu, zodpovednosť za prípravu projektu, spracovanie podkladov pre všetkých projektových partnerov.

- **koordinátor projektu pre slovenskú stranu**

Koordinátor zabezpečuje povinné prílohy z pozície slovenského partnera, spoluprácu pri spracovaní žiadosti, skompletizovanie príloh k žiadosti zo strany slovenského partnera. Jeho úlohou je aj spolupráca pri dohľade nad realizáciou projektu a pri tvorbe monitorovacích správ. V prípade potreby zastupuje vedúceho projektového tímu vo všetkých jeho činnostiach a zaisťuje koordináciu projektového tímu.

- **koordinátor projektu pre českú stranu**

Koordinátor pre českú stranu zabezpečuje rovnaké úlohy ako koordinátor pre slovenskú stranu, len z pohľadu ČR.

- **výkonný producent/distribútor**

Na českej i slovenskej strane bude vždy jeden producent, ktorý bude zodpovedný za plynulú realizáciu denných aktivít pri výrobe, preberaní a odosielaní príspevkov

do miestnej a cezhraničnej siete vysielateľov. Zodpovedať bude aj za vkladanie obrazového materiálu na spoločnú webovú stránku a jej prevádzkovanie.

Publicita projektu bude zaistená v samotných regionálnych televíziách. Na vysielací čas informačných blokov o projekte bude upozorňované v reklamných blokoch, ktoré sa budú vysielat' v rámci vysielania a medzi jednotlivými programami týchto televízií. Projekt bude propagovaný aj v miestnych printových médiách. Na dobre viditeľných miestach budú umiestnené informačné tabule a informačné dosky (trvalá informačná tabuľka), ktoré budú prezentovať realizáciu projektu s finančnou spoluúčasťou EÚ a z rozpočtov miest. Informácie týkajúce sa priebehu, realizácie a výsledkov projektu budú zverejnené na vytvorenom internetovom portáli, ktorý je súčasťou aktivít projektu. Propagačné aktivity sú v súlade pravidiel publicity metodických pokynov OP Cezhraničnej spolupráce SR-ČR. Zámer projektu je v súlade s Dohodou o partnerstve a spolupráci medzi Juhomoravským a Trnavským krajom a v súlade s PHSR Trnavského samosprávneho kraja, o ktorých sme sa zmienili už v prvom projekte.

Projekt je v súlade s politikami EÚ. Nezvýhodňuje ani nezlepšuje situáciu určitej diskriminovanej skupiny. V rámci projektu budú začlenené do pracovných činností znevýhodnené skupiny akými sú napr. Rómovia alebo zdravotne postihnutí občania. Títo ľudia sú zapojení do aktivít regiónu v rámci rôznych zoskupení, a aj o ich živote v regióne budú cieľové skupiny vďaka projektu informované. Pri realizácii projektu budú rešpektované princípy a zásady rovných príležitostí medzi mužmi a ženami v rámci ich sociálneho a profesijného rozvoja, bez ohľadu na rasu, vek, sexuálnu orientáciu, etnický pôvod, náboženské vyznanie a zdravotné postihnutie. Projekt tiež rešpektuje princíp trvalo udržateľného rozvoja, ale nie je orientovaný na jeho posilnenie. Zameranie projektu sa orientuje na informačné a komunikačné technológie, a tak má projekt pozitívny vplyv aj na informačnú spoločnosť. Vytvorený digitálny obsah, ktorý budú môcť cieľové skupiny obyvateľov sledovať pomocou moderných technológií, ako je televízia či internet, povedie dotknuté osoby k užívaniu týchto informačných technológií a rozširovaniu znalostí a praktických skúseností s ich obsluhou.

Cieľovými skupinami projektu cezhraničnej spolupráce sú:

- PO a FO,
- turisti,
- vzdelávacie a školiace inštitúcie,

- verejná správa a samospráva,
- neziskové organizácie,
- verejné a miestne inštitúcie zamerané na rozvoj CR.

Prínosy z projektu:

Cezhraničné vysielanie napomáha vo vyhľadávaní nových cezhraničných kontaktov, potenciálnych partnerov pre spoluprácu medzi subjektmi z oboch strán spoločnej hranice. Projekt si stanovuje za cieľ odstrániť bariéry medzi obyvateľmi dvoch rôznych krajín, ktoré boli v minulosti jednou. Títo ľudia žijú v tesnej blízkosti vedľa seba, a aj napriek tomu často netušia čo sa u susedov deje. Vďaka projektu sa budú môcť obyvatelia z jednej strany hranice dozvedieť ako žijú ich susedia, aké majú zvyky či tradície. Družobným mestom Skalice je mesto Strážnice. Obe mestá ležia v oblasti Pomoravia, a tak je pochopiteľné, že história, folklór, mentalita či dokonca jazyk sú pre Skaličanov a Strážničianov blízke. Cieľom je nadviazať nové kontakty a predovšetkým ich utužovať.

Turisti ocenia predovšetkým informácie o kultúrnych, športových či iných spoločenských podujatiach, o atraktívnych miestach mesta Skalica, o ktorých budú natáčané reportáže a dokumenty. Odvysielaná upútavka môže diváka natoľko zaujať, že sa rozhodne pre návštevu mesta Skalica či podujatia, ktoré sa koná v meste. Turisti si tak rozšíria svoje možnosti trávenia voľného času či sebarealizácie. Mesto Skalica môže prostredníctvom televízneho vysielania s pomocou televízneho štábu propagovať turisticky atraktívne miesta pre potenciálnych turistov, či informácie o podmienkach v oblasti bývania v meste a blízkom okolí, čím môže prilákať potenciálnych obyvateľov.

Z odvysielaných reportáží a dokumentov môžu profitovať aj neziskové organizácie v meste Skalica, ktoré sa môžu týmto spôsobom zviditeľniť, čo prispeje k zvýšeniu ich členskej základne a prinesie nové impulzy do ich činnosti. Vzdelávacie a školiace inštitúcie v meste aktívne zapájajú svojich žiakov a študentov do propagácie. Vysielané reportáže o ich aktivitách môžu prispieť k zatraktívneniu daných inštitúcií v očiach budúcich uchádzačov o štúdium. Vzdelávacím inštitúciám sa tak zvýši dopyt po štúdiu. Predovšetkým ide o súkromnú Stredoeurópsku vysokú školu v Skalici, ktorá ponúka bakalárske, magisterské a doktorandské štúdium v dennej i externej forme. Uchádzači o štúdium si tak môžu vybrať takú vzdelávaciu inštitúciu, ktorá bude zodpovedať ich požiadavkám.

Materiály natočené pre potreby projektu môžu byť využité aj inštitúciami, ktoré sú zamerané na cestovný ruch. V spolupráci s cestovnými kancelárkami v meste Skalica

a televíziami zapojenými do tohto projektu môže pritiahnúť do Skalice zvýšený počet návštevníkov, a zároveň napomáha zlepšeniu miestnej ekonomiky. Cestovným kancelárskym sa zvýši zase dopyt po ich službách.

V rámci prínosu k zlepšeniu životných podmienok v spoločnom pohraničí a k posilneniu spoločného hospodárskeho územia projekt odstraňuje kľúčové disparity na oboch stranách, podporuje hospodársku spoluprácu a vznik dobrých podmienok pre rozvoj ekonomiky a turizmu v regióne v rámci udržateľného rozvoja. Pri snahe zviditeľniť Skalicu pre potreby cestovného ruchu za podpory komunikačných a informačných technológií sa zatraktívni mesto a región, a tým sa aj zlepšia životné podmienky v spoločnom pohraničí.

Udržateľnosť projektu z hľadiska inštitucionálnej udržateľnosti vzhľadom k ich charakteru nepredpokladá zrušenie či dokonca zánik. Veľká členská základňa vedúceho partnera projektu na českej strane - Región Slovácko zaručuje, že počas realizácie projektu a udržateľnosti projektu nezanikne.

Hlavným cezhraničným partnerom je mesto Skalica. Je zriadená zákonom, takže sa nepredpokladá zánik jej existencie. V rámci finančnej udržateľnosti projektu budú obidvaja partneri v rovnakom pomere financovať výrobu, distribúciu a vysielanie obrazových materiálov, ktoré vzniknú v rámci projektu.

Na financovaní projektu sa budú obidvaja partneri podieľať aj po skončení realizácie projektu, teda v rámci udržateľnosti projektu. Mesto Skalica vyčlení finančné prostriedky z mestského rozpočtu a Región Slovácko ako záujmové združenie PO zabezpečí finančné prostriedky z príspevkov a z činnosti svojich členov. Chod spoločného portálu bude zabezpečovať vedúci partner projektu. V rámci záujmových združení so širokou členskou základňou sa nepredpokladá nedostatok finančných prostriedkov, z ktorých bude financovaná udržateľnosť. Nedostatok financií sa nepredpokladá ani zo strany mesta Skalice z pozície štátnej inštitúcie.

4.5.3 PROJEKT č. 3: Rekonštrukcia zariadenia pre seniorov Skalica

Zariadenie pre seniorov v Skalici je súčasťou sociálnej infraštruktúry v meste Skalica, ale i v regióne. Jeho zriaďovateľom je mesto Skalica. Mesto je spádovou oblasťou pre oblasť poskytovania sociálnych služieb pre asi 30 000 obyvateľov a inovačným pólom rastu s počtom obyvateľov 15 000. Areál zariadenia je situovaný v okrajovej časti mesta a poskytuje celodennú pobytovú starostlivosť pre 155 klientov - seniorov, ktorí sú umiestnení v tomto zariadení. Tento počet predstavuje maximálnu kapacitu zariadenia.

Objekt je zariadený bezbariérový a poskytuje služby svojim klientom vrátane využívania informačných a komunikačných technológií.

V súčasnosti sme svedkami trendu starnutia populácie nielen na Slovensku, ale aj v celej Európe. Dôvodom toho je aj zvýšený dopyt po službách v tomto zariadení, ktorý však prevyšuje ponuku zariadenia.

Zariadenie pre seniorov je jeden stavebný objekt, ktorý pozostáva z dvoch ubytovacích pavilónov s celkovou plochou podlaží 1 229,14 m², z toho objekt A má výmeru 750,65 m² a objekt B má výmeru 478,49 m². Na ne nadväzuje spoločenský objekt a prístavba kuchyne.

Hlavná časť areálu bola postavená v roku 1984, v súčasnosti je čiastočne zateplená, ale vyžaduje si technické zhodnotenie, teda rekonštrukčné práce. Podkrovie, ktoré je súčasťou ubytovacích pavilónov, je nevyužitú.

Hlavný cieľ projektu:

- zvýšenie kvality poskytovaných služieb v sociálnej oblasti v meste Skalica a celom regióne Skalica

Špecifické ciele projektu:

- rekonštrukcia, modernizácia existujúceho Zariadenia pre seniorov v meste Skalica a jeho rozšírenie dostavbou podkrovia,
- obstaranie vybavenia Zariadenia pre seniorov v meste Skalica spojené s rekonštrukciou a modernizáciou,
- podporné aktivity spojené s prípravou a realizáciou projektu.

Špecifické ciele projektu nadväzujú na príslušné aktivity opatrenia, a to 2.1.1 Rekonštrukcia, rozširovanie a modernizácia existujúcich zariadení a s tým spojené obstaranie vybavenia vrátane informačných a komunikačných technológií a 2.1.3 Podporné aktivity.

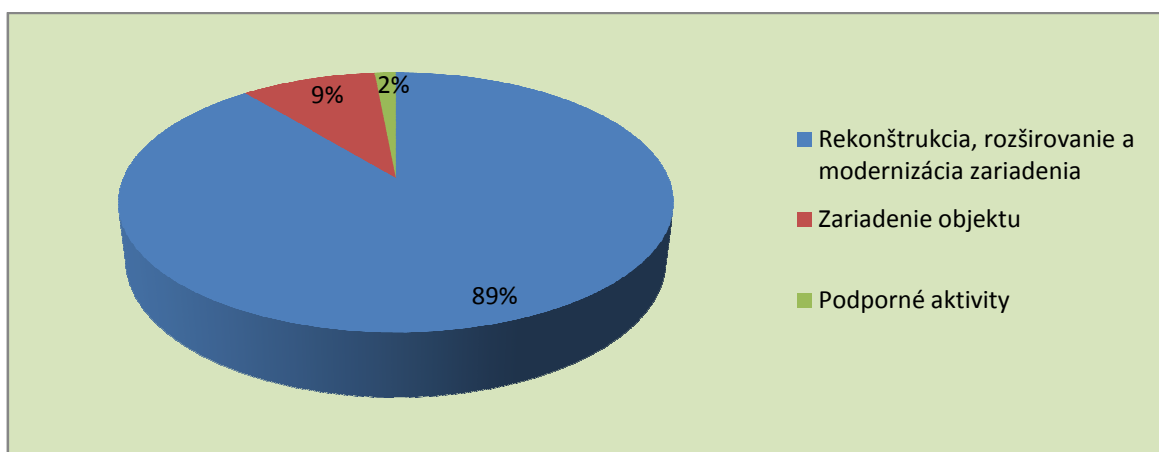
Projekt reagoval na výzvu v roku 2009 v rámci ROP, prioritnej osi 2. Infraštruktúra sociálnych služieb, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately a opatrenia 2.1 Infraštruktúra sociálnych služieb, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately. Žiadateľom o poskytnutie NFP bolo mesto Skalica, teda verejný sektor. Maximálny príspevok z ERDF v rámci celkových oprávnených výdavkov je 85 % a minimálny príspevok prijímateľa, v tomto prípade mesta Skalica ako subjektu verejnej správy, je 5 %.

Tab. 7

[Rozpočtované náklady na projekt Rekonštrukcia zariadenia pre seniorov Skalica]

Celkové náklady	2 828 690
Výška žiadaného NFP	2 590 952
Spolufinancovanie	239 539
Výška získaného NFP	2 589 151

Celkové náklady na projekt predstavujú 2 828 690 €. Mesto požadovalo NFP v sume 2 590 952 €, z čoho mu bolo udelených 2 589 151 €, čo predstavuje 99,93 % úspešnosť. Mesto sa podieľa na spolufinancovaní projektu vo výške 239 539 €.

Obr. 3

[Položky rozpočtu na projekt Rekonštrukcia zariadenia pre seniorov Skalica]

Hlavnou aktivitou projektu je rekonštrukcia, rozširovanie a modernizácia zariadenia, na ktorú bude vyčlenených 2 519 940,02 €, čo predstavuje 89 % z celkových nákladov na projekt. Hlavná aktivita bude zabezpečená dodávateľsky po vykonaní verejného obstarávania. Celkový plánovaný rozpočet projektu bez podporných aktivít je 2 786 887,25 €, z toho zariadenie predstavuje investíciu vo výške 266 947,23 €, teda 9 % z celkového rozpočtu. Finančné prostriedky na podporné aktivity predstavujú 2 %, čo je 41 802,75 € z celkového rozpočtu na tento projekt.

Stavebné práce budú realizované rekonštrukciou vnútorných priestorov a dostavbou podkrovia dvoch ubytovacích pavilónov. Stavebné práce na jednotlivých podlažiach a na streche budú prebiehať počas plnej prevádzky zariadenia. Materiál bude vyvážený na stavenisko vonkajšími stavebnými výťahmi. Na podlažiach budú realizované celkové rekonštrukčné práce na vnútornom vybavení jednotlivých izieb a kúpeľniach, vrátane bezbariérového prístupu, úpravy výťahových šacht, dodávky vnútorného vybavenia a úpravy vstupného objektu. Okrem týchto prác budú vykonané práce na spevnení plôch a dokončenie zateplenie kuchyne. Podporné aktivity projektu sú aktivitami v oblasti verejného obstarávania, inžinierskej činnosti a riadenia projektu. Finančné a organizačné podporné aktivity bude zabezpečovať žiadateľ. Celková doba realizácie projektu je odhadovaná na 10 mesiacov. Keďže sa ale vyskytli nedostatky v projekte, ktoré boli zistené pri kontrole, verejná súťaž na dodávateľa bola obnovená a v súčasnosti stále prebieha. Projekt flexibilne reaguje na východiskovú situáciu v možnostiach poskytovania sociálnych služieb v meste Skalica a v regióne Skalica. Predstavuje zvýšenie kvality existujúcej infraštruktúry sociálnych služieb, ale aj využitie doteraz nevyužitej infraštruktúry (podkrovia) a modernizáciu vnútorných priestorov. Dopyt po umiestnení do zariadenia dlhodobo prekračuje možnosti kapacity tohto zariadenia. Na čakacej listine pre umiestnenie do zariadenia sa nachádza v priemere 40 nových klientov. Realizácia projektu zníži čiastočne túto disproporciu a vytvorí podmienky pre umiestnenie 24 nových užívateľov v zariadení pre celodennú pobytovú starostlivosť. Z technického hľadiska realizácia projektu zhodnocuje existujúce nehnuteľnosti a priestory, ktoré sú nevyužívané.

Projekt je v súlade so stratégiou rozvoja mesta Skalica v sociálnej oblasti s dosahom na celý región. Žiadateľ má zodpovedajúce skúsenosti v oblasti budovania a prevádzkovania sociálnej infraštruktúry, ako aj v oblasti prípravy a realizácie projektov, ktoré sú financované zo zdrojov EÚ. Pre realizáciu projektu bolo vydané platné stavebné povolenie.

Prínosy z projektu:

Z hľadiska sociálnej situácie sa po ukončení projektu zvýši kvalita poskytovaných služieb v zariadení a taktiež celkovo v sociálnej oblasti v meste a regióne Skalica. Technickým zhodnotením zariadenia, čo sú dva stavebné objekty, sa skvalitnia poskytované služby a narastie ukazovateľ maximálneho počtu užívateľov na 179. Zo stavebno-technického hľadiska sa vďaka projektu dosiahne zvýšenie kvality infraštruktúry objektov zariadenia pre seniorov s rekonštruovanými ubytovacími priestormi a s príslušenstvom, vybudovanými výťahovými šachtami, zhodnotením nevyužitého

priestoru zariadenia v podkroví s klimatizačným zariadením v súlade s hygienickými požiadavkami a zateplením objektu.

Zateplenie prinesie predpokladanú ročnú úsporu energie až o 23,3 %. Projektom sa zvýši kapacita a skúsenosti žiadateľa v sociálnej oblasti, ale aj v oblasti riadenia projektov a umožní prípravu ďalšieho úspešného projektu v tejto oblasti v meste Skalica s dopadom na celý región. Predpoklady pre trvalú udržateľnosť výsledkov projektu vytvoria stavebno-technické práce, ktoré sú realizované dodávateľským spôsobom po vykonaní verejného obstarávania, ako aj strategické zámery mesta Skalica realizovať ďalší projekt v sociálnej oblasti. V rámci environmentálnej udržateľnosti nevykazuje projekt žiadny negatívny vplyv na životné prostredie. Z hľadiska ekonomickej udržateľnosti má projekt zabezpečené finančné prostriedky z rozpočtu mesta, schválené mestským zastupiteľstvom. Výsledky projektu by mali byť udržateľné aj vďaka pretrvávajúcemu dopytu klientov po umiestnení v zariadení pre seniorov. Zariadenie má dlhodobu vyrovnanú výsledky hospodárenia na úrovni 800 000 € ročne. Výsledky projektu budú udržateľné v oblasti sociálnej starostlivosti vďaka zvýšeniu kvality a inovácii poskytovania týchto služieb a vytvoreniu podmienok pre zlepšenie kvality života klientov tohto zariadenia.

4.5.4 PROJEKT č. 4: Zariadenie pre seniorov Skalica - výstavba pavilónu pre ležiacich

Mesto Skalica poskytuje sociálne služby dospelým klientom prostredníctvom zariadenia pre seniorov. Zariadenie však neposkytuje vhodné priestory a podmienky pre ležiacich klientov. V súvislosti s riešením tohto nesúladu medzi ponukou a dopytom po službách v sociálnej oblasti a obmedzenou ponukou je potrebné reagovať vybudovaním zariadenia pre špecifickú skupinu klientov, ktorí sú ležiaci, čím dôjde k plneniu cieľov v tejto oblasti.

Hlavný cieľ projektu:

- zvýšenie dostupnosti a kvality poskytovaných sociálnych služieb pre seniorov

Špecifické ciele projektu:

- vybudovanie zariadenia sociálnych služieb určeného najmä klientom, ktorí sú ležiaci vrátane obstarania vybavenia,
- zabezpečenie riadenia projektu, publicity a spracovanie dokumentácie, ktorá súvisí s projektom.

Špecifické ciele projektu nadväzujú na príslušné aktivity opatrenia, konkrétne 2.1.2 Budovanie nových zariadení a s tým spojené obstaranie vybavenia vrátane informačných a komunikačných technológií a 2.1.3 Podporné aktivity.

Hlavný cieľ projektu nadväzuje na príslušný cieľ opatrenia, a to zvýšenie kvality poskytovaných služieb v sociálnej oblasti prostredníctvom rekonštrukcie, rozširovania, modernizácie a budovania zariadení sociálnych služieb a zariadení prevažne pre dospelých klientov vrátane obstarania ich vybavenia.

Projekt reagoval na výzvu ROP v rámci prioritnej osi 2. Infraštruktúra sociálnych služieb, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately, opatrenie 2.1 Infraštruktúra sociálnych služieb, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately. Žiadateľom o poskytnutie NFP bol verejný sektor reprezentovaný mestom Skalica. Maximálny príspevok z ERDF je možný v rámci celkových oprávnených nákladov - 85 % a minimálny príspevok prijímateľa, teda mesta Skalice je 5 %.

Celkové výdavky na projekt predstavujú 2 556 600 €, z toho požadovaná výška NFP z ERDF predstavovala 2 428 770 €, ktorá bola aj schválená. Spolufinancovanie vo výške 127 830 € zabezpečí mesto Skalica. Rozpočtované náklady na projekt sú uvedené aj v nasledujúcej tabuľke, sumy sú uvedené v EUR.

Tab. 8

[Rozpočtované náklady na projekt Výstavba pavilónu pre ležiacich]

Celkové náklady	2 556 600
Výška získaného NFP	2 428 770
Spolufinancovanie	127 830

Hlavnou aktivitou je budovanie nových zariadení a s tým spojené obstaranie vybavenia vrátane informačných a komunikačných technológií. Aktivita bude realizovaná v zmysle stavebno-technickej dokumentácie a na základe rozpočtu projektu.

Stavba sa delí na jednotlivé stavebné objekty:

- SO 01 - Pavilón C - trojpodlažná novostavba, v ktorej budú jednotlivé oddelenia pre ležiacich seniorov a seniorov postihnutých niektorými typmi demencie ako aj priestory pre terapie, ako sú napr. rehabilitácia, ultrazvuk, magnetoterapia alebo diadynamik.

- SO 02 - Prístupové komunikácie, parkoviská,
- SO 03 - Vonkajšia dažďová a splašková kanalizácia,
- SO 04 - Vonkajší vodovod,
- SO 05 - Vonkajší oznamovací rozvod,
- SO 06 - Vonkajší káblový rozvod,
- SO 07 - Vonkajšie osvetlenie,
- SO 09 - Hospodárske objekty - sklad, garáže a miestnosť pre záložný zdroj elektrickej energie,
- SO 10 - Haloterapia - jednopodlažná budova priamo nadväzujúca na hlavný pavilón.

Začiatok realizácie projektu bol naplánovaný na október 2010 a predpokladaným termínom ukončenia realizácie projektu, vrátane publicity a informovanosti mal byť september 2012. Dĺžka realizácie projektu mala teda trvať 24 mesiacov. Z dôvodu zistených nedostatkov v rámci projektu bol začiatok realizácie projektu posunutý na zatiaľ nestanovený termín. V súčasnosti prebieha súťaž na dodávateľa prác projektu.

Za účelom naplnenia komplexnosti bude do zariadenia obstarané technologické vybavenie kuchyne, pracovne ako aj interiérové vybavenie priestorov pre pobyt klientov vrátane informačných a komunikačných technológií.

Opodstatnenosť a vhodnosť realizácie tohto projektu vychádza z analýzy potrieb. Projekt nadväzuje na existujúcu infraštruktúru súčasného zariadenia pre seniorov. Novému zariadeniu bude poskytovať personálnu a technologickú podporu a poskytovať sociálne služby nielen klientom mesta, ale aj pre celú spádovú oblasť okresného mesta Skalica.

Mestský úrad Skalica disponuje dostatočnými ľudskými a materiálnymi zdrojmi, aby zabezpečil úspešnú realizáciu tohto projektu, pričom väčšina administratívnej práce, ktorá sa týka komunikácie s riadiacim orgánom bude zabezpečovaná externe.

Prínosy z projektu:

Realizáciou projektu sa vybuduje nové zariadenie, ktoré bude poskytovať sociálne služby pre 76 klientov, ktorí sú ležiaci. Novovybudované zariadenie bude v súlade s požiadavkami energetickej hospodárnosti budov, ako aj podmienkami užívania osobami so zníženou schopnosťou pohybu a orientácie. Ku komplexnosti projektu a k splneniu cieľov opatrenia prispeje obstaranie modernej technológie pracovne a kuchyne. Vytvorí

sa nové pracovné príležitosti pre obyvateľov, čím sa zvýši zamestnanosť v regióne. Projekt prispeje k zvýšeniu kvality poskytovaných sociálnych služieb, ako sú napr. haloterapia. Zariadenie bude prevádzkované novým právnym subjektom. Nový právny subjekt bol založený žiadateľom, teda mestom Skalica, po schválení príspevku o NFP.

Výsledok projektu, ktorým je rozšírenie poskytovaných služieb pre ležiacich seniorov prostredníctvom vybudovania nového zariadenia a zvýšenia ich kvality, bude životaschopný a udržateľný. Mesto Skalica má rozvoj sociálnych služieb zakomponovaný vo svojich prioritách. Na krytie prevádzkových nákladov zariadenia pre ležiacich klientov budú postačovať kalkulované prevádzkové príjmy. V prípade neočakávaných výdavkov budú kryté z rozpočtu mesta Skalica.

4.5.5 PROJEKT č. 5: Jezuitský kostol - dominanta kultúrno-poznávacieho CR v Skalici

Jezuitský kostol svätého Františka Xaverského a jeho dvojvežové priečelie na okraji námestia pôsobí monumentálnym dojmom. V roku 1693 bol postavený základný kameň školy, kolégia a nového kostola. V interiéri bolo pôvodne až osem oltárov, ale zachovaný je len jeden. Kostol bol dokončený v roku 1724 a zasvätený Františkovi Xaverskému - patrónovi jezuitského rádu a ochrancovi pred morom. V týchto akusticky zaujímavých priestoroch sa konajú rôzne kultúrne podujatia. V budove kolégia je doposiaľ gymnázium, v ktorom študovalo mnoho významných osobností. Kostol sa nachádza v Pamiatkovej zóne mesta Skalica a tvorí jednu z hlavných dominant mesta. V 20. storočí slúžil ako sklad obilia či stavebného materiálu. V súčasnosti je táto pamiatka v schátralom stave, čo bráni jej dostatočne vhodnému a úplnému využitiu, ako je príležitostné využívanie tohto objektu na organizovanie kultúrnych podujatí počas letnej sezóny v meste. Pamiatka je sprístupnená zdarma počas letnej sezóny (máj až september), a to v piatok od 14:00 do 18:00 hod., v sobotu od 10:00 do 14:00 hod. a v nedeľu od 14:00 do 18:00 hod. V pamiatke podáva výklad sprievodca turistom zdarma. Prehliadku je možné objednať aj mimo týchto vyhradených termínov, a to v Turistickej informačnej kancelárii mesta Skalica. Hlavné problémy, ktoré bránia plnému využitiu tejto pamiatky sú viaceré. Poškodená je časť strechy, vnútorné omietky stropov a stien sú zničené a navlhnuté, dvere a okná sú zničené, pôvodná podlaha bola zaliata betónovou škrapinou a na poschodí úplne chýba, schodisko z prízemnia na poschodie je poškodené, niektoré okná porozbíjané, v značne opotrebovanom stave sa nachádzajú drevené súčasti chórusu a oratória sú opotrebované, v ľavej veži chýba schodisko a v pravej veži je poškodené, oltárna

architektúra a výzdoby stien sú značne zničené, v objekte chýba osvetlenie a elektroinštalácia, ktorá by zodpovedala predpísaným bezpečnostným normám. Bočné priestory sa nevyužívajú. Objekt nie je vôbec vykurovaný. Vonkajšia fasáda objektu je poškodená a zatečená, do asi 3 m od zeme je navlhnutá. Pod kostolom sa nachádzajú aj kryty mníchov, ktoré sú ale značne poškodené.

Hlavný cieľ projektu:

- záchrana a obnova chátrajúcej národnej kultúrnej pamiatky, zabezpečenie využitia nevhodne využívanej kultúrnej pamiatky s prínosom v rámci rozvoja kultúrno-poznávacieho CR

Špecifické ciele projektu:

- rekonštrukcia objektu Jezuitského kostola v Skalici,
- interiérové vybavenie kultúrnej pamiatky a vybavenie informačnými a komunikačnými technológiami,
- zabezpečenie podmienok na vhodné využitie Jezuitského kostola v Skalici,
- zvýšenie kvality a rozšírenie služieb v oblasti kultúrno-poznávacieho CR v meste Skalica.

Cieľ projektu nadväzuje na príslušný cieľ opatrenia Zvýšenie kvality služieb poskytovaných pamäťovými a fondovými inštitúciami na miestnej a regionálnej úrovni. Všetky špecifické ciele nadväzujú na aktivity opatrenia 3.1.2 Obnova nevyužívaných, resp. nevhodne využívaných stavebných objektov evidovaných v Registri nehnuteľných kultúrnych pamiatok vo vlastníctve verejného sektora, ktoré majú potenciál využitia na rozšírenie činnosti pamäťových a fondových inštitúcií na miestnej a regionálnej úrovni a na rozvoj kultúrno-poznávacieho CR v územiach, ktoré sú v póloch rastu alebo v Novej stratégii CR do roku 2013 identifikované ako územia s národným a medzinárodným významom. Ďalej sú definované ako územia v regióne vyššej kategórie ako príslušný región a s tým spojené obstarávanie vybavenia vrátane informačných a komunikačných technológií. S tým je spojená aj revitalizácia príľahlých parkov v areáli a nehnuteľných kultúrnych pamiatok.

Projekt reagoval na výzvu v roku 2009, kedy bola podaná žiadosť o NFP v rámci ROP, prioritnej osi 3 Posilnenie kultúrneho potenciálu regiónov a rozvoj cestovného ruchu, opatrenie 3.1 Posilnenie kultúrneho potenciálu regiónov. Žiadateľom o poskytnutie NFP bolo mesto Skalica, v rámci verejného sektora.

Celkové oprávnené náklady na projekt predstavujú 2 490 000 €, z toho požadovaná a zároveň schválená výška NFP činí 2 365 500 €. Mesto Skalica zabezpečí spolufinancovanie na projekte vo výške 124 500 €. Rozpočtované náklady sú uvedené v nasledujúcej tabuľke, kde sumy sú uvedené v EUR.

Tab. 9
[Rozpočtované náklady na projekt Jezuitský kostol]

Celkové náklady	2 490 000
Výška získaného NFP	2 365 500
Spolufinancovanie	124 500

Rekonštrukcia objektu sa zameriava na sanáciu konštrukcií, aby sa zamedzilo ich ďalšiemu poškodzovaniu, ako aj na obnovu interiéru do pôvodnej podoby. V rámci rekonštrukcie sú zahrnuté činnosti ako odvlhčenie stien, vyčistenie celého objektu, kladenie nových podláh, oprava vnútorných omietok a malieb tohto objektu, vybúranie druhotných betónových podláh, vybudovanie nových sociálnych zariadení a priestory pre návštevníkov a účinkujúcich, oprava kamenného schodiska do krypty a dreveného schodiska na chórus a oratória, zriadenie nových elektrických rozvodov a ozvučenia objektu, vybudovanie podlahového kúrenia s plynovým kotlom v kombinácii s vykurovacími telesami, reštaurátorské a umelecko-remeselné činnosti na obnove výzdoby, reštaurovanie malieb a drevených prvkov oltárnej architektúry a výzdoby kostola. Ďalej sú to činnosti ako reštaurovanie figurálnej výzdoby, oltárneho obrazu, oprava strechy, ktorá zahŕňa výmenu časti krytiny, obnova fasády, kamenných prvkov a výmena okien a dverí v objekte.

Už v minulosti mesto Skalica vynaložilo nemalé finančné prostriedky na záchranu tejto pamiatky. V 70. rokoch minulého storočia išlo o statické zabezpečenie objektu, v 90. rokoch išlo o výmenu strešnej krytiny, opravy častí vonkajšej fasády a záchranné reštaurátorské práce fresiek. V roku 2003 sa vymenila krytina veží. Mesto sa snaží pokračovať v úsilí o komplexnú rekonštrukciu objektu spolu s jeho potrebným interiérovým vybavením.

Realizáciou tohto projektu dôjde k naplneniu všetkých cieľov, k zvýšeniu kvality a rozšíreniu činností Mestskej knižnice Skalica. Mesto Skalica ako žiadateľ o poskytnutie NFP vychádza zo skúseností s realizáciou obdobných projektov v uplynulých 8 rokoch.

V rámci svojej organizačnej štruktúry má zabezpečenú dostatočnú kvalifikovanosť svojich pracovníkov, konkrétne na oddelení zaoberajúcim sa spracovávaním a implementáciou projektov. Implementácia projektu je v súlade so všetkými záväznými právnymi normami SR, Smernicami EÚ a princípmi politiky súdržnosti EÚ.

Čo sa týka časového rámca realizácie projektu, realizácia sa začala v apríli roku 2010 a plánované ukončenie realizácie je naplánované v decembri 2011. Dĺžka realizácie projektu je teda obsiahnutá v 21 mesiacoch.

Prínosy z projektu:

Projekt má pozitívny vplyv na ekonomickú situáciu v regióne, prispieva k zníženiu nezamestnanosti prostredníctvom vytvorenia nových pracovných príležitostí, kde budú vytvorené minimálne 2 pracovné miesta.

Projekt vplýva pozitívne aj na sociálnu oblasť. V rámci nej budú mať po zrealizovaní projektu prístup k Jezuitskému kostolu aj sociálne slabšie skupiny obyvateľstva. Obyvatelia a turisti sa tu budú môcť stretávať a získať nové poznatky o bohatej histórii tejto kultúrnej pamiatky.

Zistili sme, že projekt nemá negatívne dopady na životné prostredie. Projekt nepodporuje žiadne formy diskriminácie, a prispieva tak k dosiahnutiu cieľov horizontálnej priority NSRR SR - Rovnosť príležitostí. Jedno novovytvorené pracovné miesto bude obsadené mužom a minimálne jedno bude obsadené ženou.

Objekt bude sprístupnený odbornej i laickej verejnosti bez ohľadu na pohlavie, rasu, náboženské vyznanie, vieru, etnický pôvod, zdravotné postihnutie či sexuálnu orientáciu. Pri obsadzovaní zamestnancov na novovytvorené pracovné pozície nebude podporovaná žiadna forma diskriminácie.

Realizáciou projektu Jezuitský kostol - dominanta kultúrno-poznávacieho CR v meste Skalica sa komplexne zrekonštruuje pamiatka a dôjde k záchrane a ochrane pamiatkového fondu. Zrekonštruovaná a zreštaurovaná bude vonkajšia fasáda a vnútorné omietky so štukovými plochami a obnovené schodisko s chórusom na podlaží. Z časti sa podlaha obnoví a z časti sa položí nová. Tým, že objekt bude vykurovaný sa môže využívať aj počas zimných mesiacov. Zrealizované budú aj nové rozvody elektroinštalácie, ozvučenie a osvetlenie.

Objekt bude poskytovať vhodné priestory na realizáciu činnosti Mestskej knižnice Skalica, ktorá môže v týchto zrekonštruovaných priestoroch realizovať rôzne výstavy dočasných či stálych expozícií. V objekte vďaka vytvorenej dokonalej akustike sa budú

môcť realizovať koncerty komornej či sakrálnej hudby alebo autorské čítania. Taktiež sa tieto priestory môžu využívať na rôzne prednášky či iné podujatia. Výsledok tohto projektu nebude prinášať čistý prevádzkový príjem. Výdavky na obnovu objektu sú hradené z vlastných zdrojov žiadateľa.

Prevádzku zrekonštruovaného a zreštaurovaného historického objektu bude zabezpečovať samotný žiadateľ o NFP, teda mesto Skalica z vlastných rozpočtových zdrojov. Mestská knižnica Skalica je poverená správou tohto majetku vo vlastníctve mesta Skalica. Je to rozpočtová organizácia, ktorá bude zabezpečovať správu a údržbu tohto objektu. Taktiež bude zabezpečovať organizovanie jednotlivých kultúrno-poznávacích akcií, ako je napr. výstava expozícií, autorské čítania či hudobné koncerty. Ide o infraštruktúru občianskej vybavenosti, ktorá neprodukuje zisk. Práve preto budú náklady na prevádzku objektu zahrnuté v mestskom rozpočte, kde budú vytvorené finančné rezervy.

Po realizácii prác budú môcť návštevníci mesta, obyvatelia mesta Skalice a celého regiónu Skalica využívať tento objekt celoročne, nielen v letných mesiacoch, ako to bolo doteraz. Po ukončení realizácie projektu bude prevádzkovo a finančne zabezpečený projekt tak, aby bola požadovaná kvalita poskytovaných služieb kultúrno-poznávacieho CR zachovaná.

4.5.6 PROJEKT č.6: Obnova mestského opevnenia v Skalici

Skalica po povýšení na slobodné kráľovské mesto v roku 1372 začala s budovaním mestského opevnenia, ktoré ohraničovalo mesto. Hradby boli dobudované v roku 1435 v celkovej dĺžke 2 km. Obranyschopnosť mesta zvyšovali aj vodné priekopy, ktoré lemovali celé opevnenie. V 18. storočí začalo opevnenie strácať svoj význam, začalo chátrať a na mnohých miestach bolo zničené. Z vyše dvojkilometrového úseku sa dodnes zachovalo len niekoľko úsekov. Mestské opevnenie je nositeľom významných historických hodnôt, a to hodnovernosti, starobylosti, jedinečnosti a materiálového riešenia.

Prevažná časť pôvodného muriva, z ktorého je opevnenie postavené, je z pieskovca s vápenatým a kremitým tmelom, vymurovaná na vápennú maltu, miestami sa vyskytuje aj pálená tehla a v malej miere aj iné horniny. Murivo však nie je chránené proti nepriaznivým poveternostným podmienkam, a tak je opevnenie narušené a vrstvy muriva, ktoré boli primurované neskôr, sa oddeľujú. Mestské opevnenie je značne poškodené, v mnohých úsekoch dochádza dokonca k rozpadu a uvoľňovaniu muriva a hrozí zrútenie. Ohrození sú tak nielen chodci, ale aj motorové vozidlá. Projekt by mal slúžiť k odstráneniu týchto nedostatkov.

Hlavný cieľ projektu:

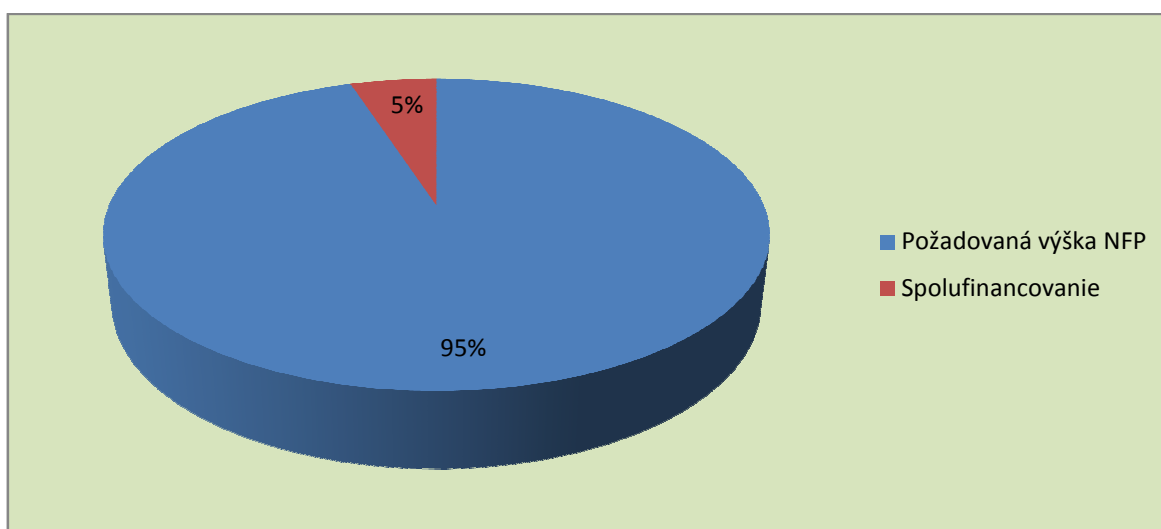
- záchrana chátrajúcej kultúrnej pamiatky, ktorej hodnota je v súčasnosti ohrozená

Realizáciou projektu dôjde k odstráneniu súčasného nevyhovujúceho stavu kultúrnej pamiatky prostredníctvom nasledujúcich prác:

- domurovanie kavern a premurovanie uvoľnených častí,
- premurovanie koruny hradieb,
- vyspárovanie poškodených spár,
- zaspárovanie novou maltou,
- ošetrovanie hornej horizontálnej plochy,
- odstránenie nevhodných stien a priečok a domurovanie pôvodným materiálom.

Mesto Skalica reagovalo týmto projektom na výzvu Ministerstva kultúry SR v rámci dotačného programu 1. Obnovme si svoj dom a podprogramu 1.1 Obnova kultúrnych pamiatok. Gestorom programu je Sekcia kultúrneho dedičstva.

Žiadosť o poskytnutie dotácie na podporu projektu podávalo mesto Skalica v januári tohto roku, takže žiadosť sa nachádza v hodnotiacom procese. Realizácia projektu by mala prebiehať v termíne od júla 2011 - októbra 2011. Realizácia projektu by tak mala trvať 4 mesiace. Celkové náklady na projekt predstavujú 75 564 €. Z toho 95 %, čo predstavuje požadovanú dotáciu na projekt, činí 68 935,80 € a 5 % tvorí spolufinancovanie, na ktorom sa podieľa mesto Skalica. Spolufinancovanie predstavuje sumu vo výške 3 628,20 €.

Obr. 4

[Rozpočítované náklady na projekt Obnova mestského opevnenia v Skalici]

Na obnovu mestského opevnenia v meste Skalica bude použitá malta z dobre odležaného vyhaseného vzdušného vápna. Pridávanie vody k vápennej kaši bude obmedzené na minimum aj za cenu horšej spracovateľnosti.

Malta sa použije na hĺbkové škárovanie, vyplňanie kavern, zamurovávanie otvorov v pôvodných múroch, domurovávanie k pôvodnému murivu, aj na stavbu nových múrov a na premurovávanie korún.

Pri premurovávaní korún múrov je nevyhnutné zachovať pôvodnú siluetu a vyhýbať sa vytváraniu rovných línií, ktoré nezodpovedajú charakteru ruiny a pôsobia dojmom, akoby sa jednalo o historicky pôvodnú hranu. Kamene je potrebné klásť prirodzene, hľadajúc ložné plochy. Pevnosť dodávajú múrom správne kladené kamene a nie pevnosť malty.

Prínosy z projektu:

Pokiaľ by sa podarilo získať mestu Skalica finančné prostriedky na realizáciu tohto projektu, výsledkom bude obnovené a zrekonštruované mestské opevnenie v časti ulice Za mestskou zd'ou, ktorá sa nachádza v Pamiatkovej zóne mesta Skalica. Zachránia sa tak významné pamiatkové hodnoty, ktoré budú realizáciou projektu zachované aj pre ďalšie generácie. Zrekonštruovanie mestského opevnenia v Skalici by mohlo mať pozitívny vplyv na rozvoj CR v meste a stalo by sa tak vyhľadávaným turistickým miestom.

4.5.7 PROJEKT č. 7: Obnova a reštaurovanie interiéru národnej kultúrnej pamiatky Paulínsky kostol v Skalici

Tento projektový zámer by chcelo mesto Skalica realizovať v blízkej budúcnosti z dotácie Ministerstva kultúry SR. V roku 2009 bola ukončená realizácia projektu s názvom Rekonštrukcia národnej kultúrnej pamiatky Paulínsky kostol v Skalici, vďaka ktorému sa dokončila kompletná rekonštrukcia strechy kostola - výmena strešnej krytiny, oplechovania, latovania a výmena klampiarskych konštrukcií. Tento projekt by chcel nadviazať na pokračovanie rekonštrukčných prác na Paulínskom kostole, ale v interiéri tohto objektu. V rámci návrhu obnovy interiéru sa jedná o reštaurovanie kazateľnice, opravu a obnovu vnútorných omietok a výmalby interiéru kostola, reštaurovanie bočného oltára Panny Márie a bočného oltára sv. Anny.

Hlavný cieľ projektu:

- obnova a reštaurovanie interiéru chátrajúcej národnej kultúrnej pamiatky

Okrem hlavného cieľa ktorým je obnova a reštaurovanie tejto kultúrnej pamiatky, by sa mohol rozvíjať aj cestovný ruch v meste Skalica prostredníctvom zvýšenia návštevnosti zo stany domácich či zahraničných turistov a turistov z českej strany v rámci pohraničia.

Mesto by chcelo získať finančné prostriedky z Ministerstva kultúry SR. Celkové náklady na projekt predstavujú 90 250 €, z toho požadovaná dotácia je vo výške 85 737 €. Spolufinancovanie mestom Skalica predstavuje 4 513 €. Požadovaná výška dotácie predstavuje 95 % z celkových nákladov na projekt. Spolufinancovanie mestom Skalica predstavuje 5 % z celkových nákladov. V súčasnosti prebieha hodnotiaci proces projektu. V nasledujúcej tabuľke sú uvedené náklady na projekt, kde uvedené sumy sú v EUR.

Tab. 10

[Rozpočtované náklady na projekt Paulínsky kostol]

Celkové náklady	90 250
Výška žiadaného NFP	85 737
Spolufinancovanie	4 513

5 Diskusia

Ako sme už v práci spomínali, cieľom regionálnej politiky EÚ je znižovanie a odstránenie regionálnych disparít v rámci regiónov a ich následný rozvoj. Ako finančný nástroj používa štrukturálne fondy. Kohézny fond je tiež súčasťou finančných nástrojov regionálnej politiky EÚ, avšak tento fond sa zameriava na veľké projekty, ktorých celkové náklady presahujú 50 miliónov Eur. V rámci krajín pôvodnej EÚ 25 funguje tento princíp regionálnej politiky z väčšej časti bez komplikácií.

Na Slovensku sa však pri čerpaní prostriedkov z fondov EÚ stretávame s rôznymi komplikáciami, ktoré bránia v uplatňovaní regionálnej politiky EÚ na úrovni, ktorá je v ostatných vyspelejších krajinách EÚ.

Na Slovensku vládne klientelizmus a byrokracia v oblasti čerpania NFP z fondov EÚ a z národných zdrojov. Taktiež vládne strany si presadzujú vlastné záujmy, ktoré sú v drvivej väčšine prípadov na úkor reálnych potrieb regiónov. Toto všetko bráni rozvoju obcí, miest, regiónov, krajov, poľnohospodárskych či podnikateľských subjektov. Za veľký nedostatok môžeme považovať aj preferovanie formálnej stránky projektu pred obsahovou stránkou projektu pri posudzovaní žiadostí o NFP. Týmto pádom neprechádzajú projekty, ktoré sú po obsahovej stránke výborne spracované a konkurencieschopné, ale s formálnymi nedostatkami a na druhej strane prechádzajú projekty, ktoré sú po obsahovej stránke nie tak kvalitne spracované, ale splňajú formálne požiadavky.

Pokiaľ nebudú tieto nedostatky odstránené do najbližšieho nového programového obdobia 2014-2020, Slovensko sa bude veľmi pomaly približovať vyspelým krajinám EÚ. Na Slovensku by sa tým pádom regionálne rozdiely nielenže nevyrovnávali, aby naopak by sa prehlbovali.

Keďže v súčasnosti ešte nepoznáme presné znenie programového obdobia 2014-2020 nemôžeme s určitosťou predpovedať vývoj regionálnej politiky na Slovensku. V júni 2011 by sa mal prerokovávať Návrh budúcich finančných výhľadov. Známe sú len niektoré skutočnosti, a to napr. že EÚ by mohla zjednodušiť pravidlá v rámci tejto politiky. Taktiež by sa mal zredukovať počet priorít a mal by sa zároveň zaviesť maximálny strop priorít. Čo sa týka finančnej podpory, vzhľadom na zníženie rozpočtu, by sa mal väčší dôraz klásť na návratné finančné prostriedky, ktoré by mali byť využívané efektívnejšie. Zostáva otáznne, do akej miery by Slovensko dokázalo flexibilne reagovať na tieto zmeny.

6 Záver

Hlavným cieľom práce bolo zhodnotiť vplyv finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov a z národných zdrojov na rozvoj mesta Skalica. V práci sme komplexne vyhodnotili sedem projektov v rámci súčasného programového obdobia 2007-2013. Z toho tri projekty sú v realizácii, dva projekty sú schválené a budú v blízkej budúcnosti realizované a dva projekty sú zatiaľ len projektovými zámerni, pretože sa nachádzajú v hodnotiacom procese a mesto čaká na schválenie žiadosti o NFP. Všetky projekty prispievajú nielen k dynamickému rozvoju mesta Skalica, ale i celého regiónu Skalica.

V kapitole Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí sme popísali Európsku úniu, objasnili pojmy regionálna politika EÚ a politika súdržnosti EÚ a ich aplikáciu v podmienkach SR. Ďalej sme objasnili aj ciele regionálnej politiky, oblasti podpory regionálnej politiky a regionálny rozvoj. Pri politike súdržnosti EÚ sme popísali jej ciele, štrukturálne fondy a Kohézny fond, princípy politiky súdržnosti a nedostatky, ktoré sa v praxi vyskytujú pri čerpaní finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov. Pre SR je v rámci regionálneho rozvoja významným dokumentom NSRR SR 2007-2013, a práve preto sme objasnili aj jeho strategické a horizontálne priority a OP. Dôležitým faktorom pre správne ozrejenie tejto problematiky bolo naštudovanie odbornej literatúry týkajúcej sa témy práce od domácich i zahraničných autorov. Následne sme tieto poznatky a názory od rôznych autorov konfrontovali.

Jedným z ťažiskových faktorov rozvoja mesta Skalica je skutočnosť, že región Skalica je prihraničným regiónom. Rozvoj by sa mal práve preto orientovať aj týmto smerom a podporovať tak cezhraničnú spoluprácu s Českou republikou. Projektom Objavme prírodnú a kultúrnu krásu susedov by sa mal vytvoriť pomocou kamerového systému obsah so zameraním na prírodné, kultúrne a turistické aktivity v rámci slovensko-českého pohraničia. Vytvorí sa tak panoráma slovenských a českých prihraničných aktivít, ktoré môžu ponúknuť potenciálnym návštevníkom aktuálny stav najznámejších turistických destinácií. Podporí sa tak rozvoj informatizácie a prostredníctvom nej aj rozvoj prihraničného regiónu, ktorým je Skalica. Realizáciou projektu dôjde k migrácii nielen slovenských turistov do Čiech, ale i českých turistov do mesta Skalica, čím sa posilní cezhraničný význam tohto projektu.

Výsledkom projektu Čo nového u susedov, ktorý má cezhraničný charakter je vytváranie užitočného digitálneho obsahu v slovenskom a českom jazyku o živote, kultúre

a ekonomických aktivitách v partnerských regiónoch, v ktorých je aj mesto Skalica. Tento obsah budú môcť sledovať obyvatelia prostredníctvom modernej technológie ako je internet alebo regionálne televízie. Prínosom bude aj zvýšenie využívania informačných technológií cieľovými skupinami projektu, čo vedie k rozširovaniu ich znalostí a skúseností s týmito technológiami. Projekt má za cieľ odstrániť bariéry nielen medzi obyvateľmi dvoch krajín, ale i medzi obyvateľmi v rámci jedného regiónu, ako je región Skalica.

Zrekonštruovaním Zariadenia pre seniorov v meste Skalica sa zvýši kvalita poskytovaných sociálnych služieb pre seniorov - klientov tohto zariadenia nielen v rámci mesta Skalica, ale i v rámci regiónu Skalica. Počet umiestnených v tomto zariadení sa zvýši o 24, čím narastie ukazovateľ maximálneho počtu klientov na 179. Vďaka projektu sa skvalitní aj infraštruktúra objektu a jeho zateplením sa dosiahne energetická úspora o 23,3 %. V súvislosti s týmto zariadením súvisí aj projekt Zariadenie pre seniorov v Skalici - výstavba pavilónu pre ležiacich. Cieľom je vybudovanie nového zariadenia, ktoré bude poskytovať kvalitnejšie sociálne služby pre 76 ležiacich klientov. Vybudovaním zariadenia sa vytvoria aj nové pracovné miesta, čo má pozitívny dopad na zníženie nezamestnanosti a zvýšenie životnej úrovne obyvateľstva mesta Skalica. Na obidve stavby už bolo vydané stavebné povolenie.

Mesto Skalica na relatívne malom území disponuje s množstvom kultúrnych pamiatok. Mnohé z nich však nie sú prístupné širokej verejnosti a niektoré sa nachádzajú v havarijnom stave. Práve preto sa mesto Skalica rozhodlo rekonštruovať pamiatku Jezuitský kostol v rámci projektu Jezuitský kostol - dominanta kultúrno-poznávacieho CR v Skalici. Projekty na rekonštrukciu a reštaurovanie historických pamiatok bývajú väčšinou finančne náročné a ani tento projekt nie je výnimka. Po zrekonštruovaní by mesto mohlo využívať kultúrnu pamiatku celoročne, nielen v letných mesiacoch. Pamiatka poskytuje ideálne priestory pre organizovanie autorského čítania, hudobných koncertov komornej či sakrálnej hudby alebo výstav expozícií. Projekt by mal taktiež prispieť k zvýšeniu CR v meste Skalica.

V projekte Obnova mestského opevnenia v Skalici sa mesto snaží zachrániť chátrajúcu kultúrnu pamiatku, ktorej pamiatková hodnota je ohrozená. Ohrození sú aj chodci a vozidlá, pretože dochádza k rozpadu muriva opevnenia a hrozí jeho zrútenie. Obnovou a zrekonštruovaním mestského opevnenia sa zachovávajú významné pamiatkové hodnoty aj pre ďalšie generácie. Mesto má zámer obnoviť a reštaurovať interiér národnej kultúrnej pamiatky - Paulínsky kostol v Skalici. Hlavným cieľom projektu je oprava interiéru tejto kultúrnej pamiatky, ktorý je značne poškodený a chátra. Ide o zreštaurovanie

bočného oltára Panny Márie, oltára sv. Anny a kazateľnice. Nevyhnutná je aj oprava a obnova vnútorných omietok a výmalby interiéru Paulínskeho kostola.

V rámci opatrení pre prax by sme navrhovali nasledovné projekty, ktoré by sa mohli realizovať. Skalica je známa kvalitným vínom a vinohradníctvom. V tejto oblasti by sa mohla prostredníctvom projektov rozvíjať agroturistika. Rozvoj by sa mohol realizovať prostredníctvom vínnych ciest po tejto známej vinárskej oblasti. Ďalšie projekty by mohli v budúcnosti smerovať aj na rozvoj hipoturistiky, o ktorú je v poslednom čase zo strany turistov veľký záujem. Cieľovou skupinou v tomto prípade by mohli byť predovšetkým rodiny s deťmi. Výstavba nových športových ihrísk a oddychových parkov by mala uspokojiť požiadavky obyvateľov mesta Skalica. Konkrétne by mohlo ísť o výstavbu lesoparku s detským ihriskom v lokalite Perúnskej lúky. Nepovšimnutými zostali aj tradičné ľudové remeslá, ktoré sú veľkou atrakciou najmä pre zahraničných turistov. Prílev zahraničných, ale i domácich turistov by znamenal pre mesto Skalica a celý jeho región podporu nových podnikateľských činností, vytvorenie nových pracovných príležitostí, zníženie nezamestnanosti a tlak na zvýšenie úrovne poskytovaných služieb v meste, ktoré by sa mohli priblížiť úrovni poskytovaných služieb v oblasti gastronómie v EÚ.

Skalica by mala budovať svoj rozvoj na základe veľkého potenciálu ponuky CR v meste a vo svojom regióne. V tejto oblasti mesto v minulosti realizovalo množstvo projektov, ktoré boli úspešné a priniesli viditeľné prínosy pre mesto. Prostredníctvom vypracovania ďalších kvalitných a úspešných projektov bude mesto Skalica v súlade s NSRR SR 2007-2013 zvyšovať atraktivnosť regiónu, výkonnosť ekonomiky a životnú úroveň obyvateľstva v ňom. Rozvoj regiónu by sa však mal niesť v duchu trvalej udržateľnosti aj pre budúce generácie.

7 Zoznam použitej literatúry

- 1 BABITZ, M. - HAVRAN, R. 2005. *Štrukturálne fondy EÚ na Slovensku a možnosti ich transparentnejšieho využívania*. Bratislava : ATIS, 2005. 80 s. ISBN 80-89244-00-9.
- 2 BAUER, R. - KNĚZOVÁ, J. - KOZLAYOVÁ, A. a i. 2010. *Dobré spravovanie rozvoja regiónov : Výzva pre Slovensko*. Košice : Karpatský rozvojový inštitút, 2010. 162 s. ISBN 978-80-970368-0-5.
- 3 BELAJOVÁ, A. - FÁZIKOVÁ, M. 2005. *Regionálna ekonomika*. 3. vyd. Nitra : SPU, 2005. 245 s. ISBN 80-8069-007-3.
- 4 BILČÍK, V. - BRUNCKO, M. 2001. *Európska únia dnes : Súčasné trendy a význam pre Slovensko*. Bratislava : Slovenská spoločnosť pre zahraničnú politiku a Inštitút pre verejné otázky, 2001. 160 s. ISBN 80-88935-23-7.
- 5 BITTER, J. - BITTEROVÁ, M. 2005. Niektoré problémy pri čerpaní prostriedkov zo štrukturálnych fondov EÚ na Slovensku. In : *Polski agrobiznes po wejsci do Unii Europejskiej - pierwsze efekty i perspektywy* : Podkarpatski osrodek doradztwa rolniczego w Boguchwale 12. maja 2005. Ropczy : Wyższa Szkoła Inżyniersko-ekonomiczna, 2005. 106 s. ISBN 83-921937-3-3.
- 6 BITTER, J. - FEKETE, P. 2005. Niektoré problémy pri čerpaní prostriedkov zo štrukturálnych fondov EÚ a národných zdrojov SR. In *Zborník č. 47: Riešenie krízových situácií a občianska bezpečnosť v špecifickom prostredí*. Nitra, 2005. 160 s. ISBN 80-89162-16-9.
- 7 BOROVSÝ, J. - SMOLKOVÁ, E. - NIŇAJOVÁ, I. 2008. *Cestovný ruch : Trendy a perspektívy*. Bratislava : Iura edition, 2008. 280 s. ISBN 978-80-8078-215-3.
- 8 ČADIL, J. 2010. *Regionální ekonomie : Teorie a aplikace*. Praha : C. H. Beck, 2010. 152 s. ISBN 978-80-7400-191-8.
- 9 DRAHOŠOVÁ, A. - FÁBEROVÁ, I. - GAZDOVÁ, Ľ. 2004. *Prechod od predvstupovej pomoci k štrukturálnym fondom*. 2. vyd. Bratislava : Grafis pre Úrad vlády SR, 2004. 87 s. ISBN 80-89180-00-0.
- 10 EUROPÄISCHE KOMMISSION. 2001. *Einheit Europas, Solidarität der Völker, Vielfalt der Regionen - Zweiter Bericht über den wirtschaftlichen und sozialen Zusammenhalt*. Brussels : Europäische Gemeinschaften, 2001. 200 s.

- 11 EUROPÄISCHE KOMMISSION. 2008. *10 Fragen zur Kohäsionspolitik* [online]. [cit. 2011-14-2]. Dostupné na internete: <http://ec.europa.eu/regional_policy/faq/q1/index_de.htm>.
- 12 EURÓPSKA KOMISIA. 2007. *Ako funguje Európska únia : Vaša príručka o inštitúciach EÚ*. Luxemburg : Úrad pre vydávanie úradných publikácií Európskych spoločenstiev, 2007. 46 s. ISBN 92-79-03666-1.
- 13 FALŤAN, Ľ. 2004. *Regionálny rozvoj Slovenska v európskych integračných kontextoch : Regióny, prihraničné regióny, euroregióny*. Bratislava : Interlingua, 2004. 197 s. ISBN 80-85544-37-7.
- 14 FIALA, P. 2010. *Evropský mezičas : Nové otázky evropské integrace*. 2. vyd. Brno : Barrister & Principal, 2010. 205 s. ISBN 978-80-87029-99-2.
- 15 FIGEL, J. - ADAMIŠ, M. 2004. *Slovensko na ceste do Európskej únie: kapitoly a súvislosti*. 2. vyd. Bratislava : Zastúpenie Európskej komisie v SR, 2004. 176 s. ISBN 80-89102-07-7.
- 16 FONTAINE, P. 2007. *Európa v 12 lekciách*. Luxemburg : Úrad pre vydávanie úradných publikácií Európskych spoločenstiev, 2007. 63 s. ISBN 92-79-02879-0.
- 17 GOZORA, V. 2005. *Projektový manažment II : Praktická časť k financovaniu projektov zo štrukturálnych fondov EÚ a národných zdrojov SR*. Nitra : SPU, 2005.
- 18 HAJŠEL, R. - HRUŠČOVÁ, Z. - JANÍKOVÁ -STAVROVSKÁ, I. 2007. *Spoznaj Európsky parlament*. Bratislava : Informačná kancelária Európskeho parlamentu na Slovensku, 2007. 168 s. ISBN 978-80-969241-2-7.
- 19 HRABÁNKOVÁ, M. 1999. *Strukturální fondy*. Praha : Institut výchovy a vzdělávání Ministerstva zemědělství ČR v Praze, 1999. 52 s. ISBN 80-7105-182-9.
- 20 HORVÁTH, Z. 2004. *Príručka európskej únie*. Bratislava : Zastúpenie Európskej komisie v SR, 2004. 520 s. ISBN 80-89102-09-3.
- 21 IRA, V. - PAŠIAK, J. - FALŤAN, Ľ. a i. 2005. *Podoby regionálnych odlišností na Slovensku : Príklady vybraných okresov*. Pezinok : Formát, 2005. 382 s. ISBN 80-85544-39-3.
- 22 IVANIČKOVÁ, A. 1998. *Regionalizácia a priestorová organizácia regionálneho rozvoja*. Bratislava : Ekonóm, 1998. 175 s. ISBN 80-225-0937-X.
- 23 KADLEČÍKOVÁ, M. - STEHLO, P. - HUSÁRIK, J. a i. 2001. *Spoločná poľnohospodárska politika : Modul 04*. Nitra : Agroinštitút, 2001. 232 s. ISBN 80-7139-080-1.

- 24 KOBIDOVÁ, T. - CHRENEKOVÁ, K. 2008. English - Slovak Glossary. In FEKETE, P. et al. *Profesional Terminology in Selected Policies of EU*. Nitra : SPU, 2008. 163 s. ISBN 978-80-552-0097-2.
- 25 KOČÍKOVÁ, P. 1998. *Evropská unie a životní prostředí*. Ostrava : Montanex, 1998. 182 s. ISBN 80-85780-98-4.
- 26 KOŽIAK, R. 2008. *Zmierňovanie regionálnych disparít prostredníctvom regionálnej politiky*. Banská Bystrica : Univerzita Mateja Bela, 2008. 138 s. ISBN 978-80-8083-573-6.
- 27 KRÁĽOVÁ, Z. 2009. *Európske fondy pre Slovensko*. Bratislava : Zastúpenie Európskej komisie v SR, 2009. 81 s. ISBN 978-80-89102-10-5.
- 28 KRNÁČ, J. - KOŽIAK, R. - LIPTÁKOVÁ, K. 2008. *Verejná správa a regionálny rozvoj*. Banská Bystrica : Univerzita Mateja Bela, 2008. 256 s. ISBN 978-80-8083-695-5.
- 29 LIPKOVÁ, Ľ. a i. 2004. *Európska únia*. Bratislava : Sprint, 2004. 199 s. ISBN 80-89085-23-7.
- 30 LIPTÁKOVÁ, K. 2008. *Ľudský potenciál ako faktor endogénneho regionálneho rozvoja*. Banská Bystrica : Univerzita Mateja Bela, 2008. 124 s. ISBN 978-80-8083-601-6.
- 31 LUŇÁKOVÁ, J. 2006. *Regionálna politika Európskej únie*. Trenčín : Európske informačné centrum, 2006.
- 32 MAIER, G. - TÖDTLING, F. 1998. *Regionálna a urbanistická ekonomika 2*. Bratislava : Elita, 1998. 313 s. ISBN 80-8044-049-2.
- 33 MAJTÁN, M. 2009. *Projektový manažment*. Bratislava : Sprint dva, 2009. 299 s. ISBN 978-80-89393-05-3.
- 34 MINĎÁŠ, M. 1997. *Okres Skalica*. Skalica : Mestský úrad, 1997. 20 s. ISBN 80-967804-4-1.
- 35 MINISTERSTVO DOPRAVY, VÝSTAVBY A REGIONÁLNEHO ROZVOJA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. 2008. *Národný strategický referenčný rámec 2007-2013* [online]. [cit. 2011-15-3]. Dostupné na internete: <<http://www.nsrr.sk/narodny-strategicky-referencny-ramec-2007-2013/>>.
- 36 MINISTERSTVO ZAHRANIČNÝCH VECÍ SLOVENSKEJ REPUBLIKY. 2011. *Kohézna politika EÚ* [online]. [cit. 2011-26-2]. Dostupné na internete: <[http://www.mzv.sk/App/WCM/ZU/bruseleu/main.nsf/vw_ByID/ID_6F688D00A36DBA0DC12573D2004007E4_SK/\\$File/Kohezna%20politika%20EU.pdf](http://www.mzv.sk/App/WCM/ZU/bruseleu/main.nsf/vw_ByID/ID_6F688D00A36DBA0DC12573D2004007E4_SK/$File/Kohezna%20politika%20EU.pdf)>.

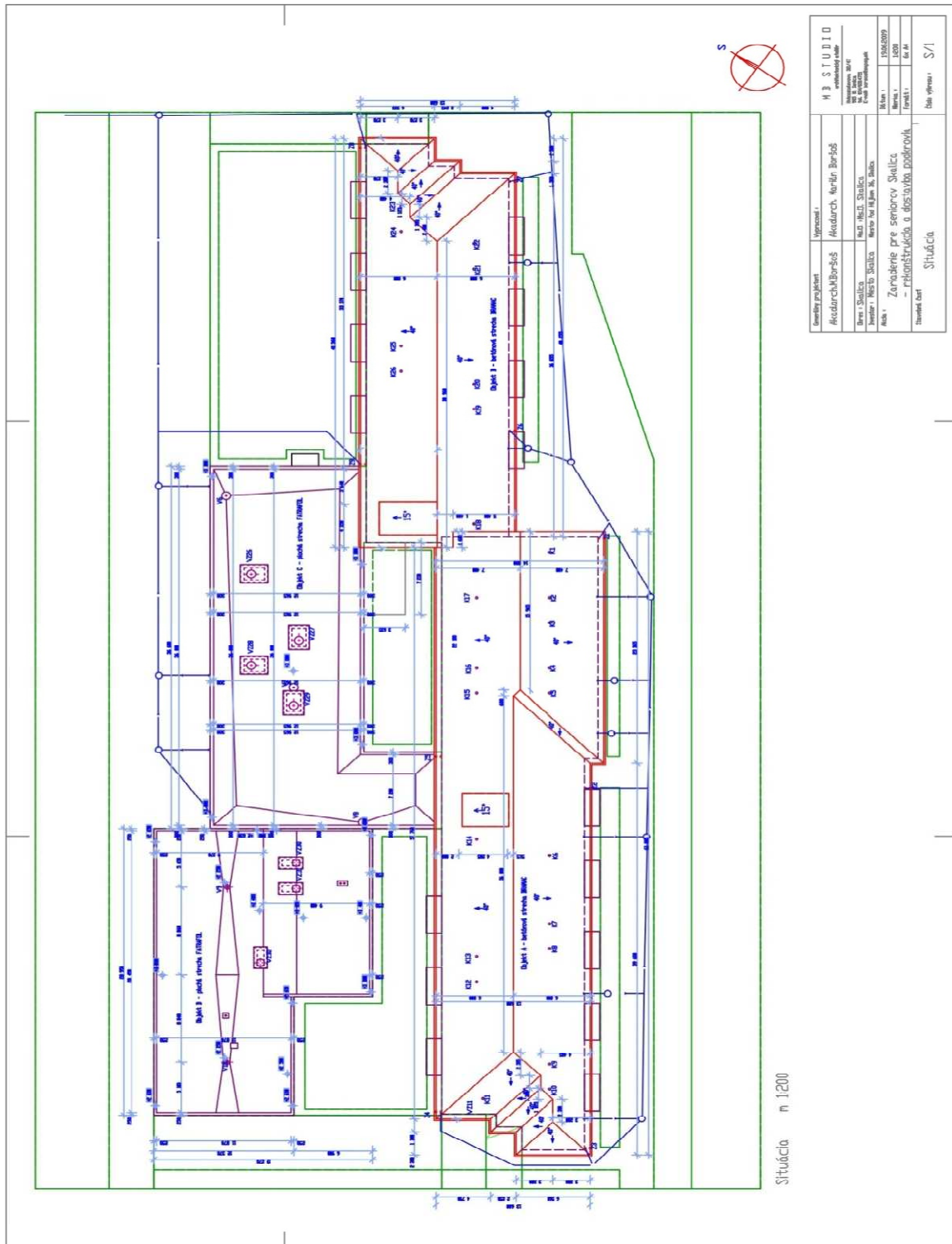
- 37 MESTSKÝ ÚRAD SKALICA. 2011. *Demografické údaje* [online]. [cit. 2011-21-3]. Dostupné na internete: < <http://www.skalica.sk/mesto/cisla/demografia.php>>.
- 38 MESTSKÝ ÚRAD SKALICA. 2009. *Komunitný plán sociálnych služieb* [online]. [cit. 2011-25-3]. Dostupné na internete: <http://www.skalica.sk/samosprava/dokumenty/komunitny_plan_soc_sluzieb.pdf>.
- 39 MESTSKÝ ÚRAD SKALICA. 2004. *Koncepcia rozvoja cestovného ruchu* [online]. [cit. 2011-1-4]. Dostupné na internete: <http://www.skalica.sk/samosprava/dokumenty/konc_rozvoja_cest_ruchu.pdf>.
- 40 MESTSKÝ ÚRAD SKALICA. 2009. *Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Skalica* [online]. [cit. 2011-20-03]. Dostupné na internete: <http://www.skalica.sk/samosprava/dokumenty/program_rozvoja_do_2013.pdf>.
- 41 NOVACKÁ, Ľ. 2010. *Cestovný ruch a Európska únia*. Bratislava : Sprint dva, 2010. 150 s. ISBN 978-80-89393-26-8.
- 42 OREMUSOVÁ, D. 2009. *Geografické aspekty regionálneho rozvoja mikroregiónu Termál*. Nitra : UKF, 2009. 146 s. ISBN 978-80-8094-559-6.
- 43 PAPCUNOVÁ, V. - BALÁŽOVÁ, E. - JARÁBKOVÁ, J. 2007. *Cestovný ruch a samospráva*. Nitra : SPU, 2007. 100 s. ISBN 978-80-8069-862-1.
- 44 PROVAZNÍKOVÁ, R. 2007. *Financování měst, obcí a regionů : Teorie a praxe*. Praha : Grada Publishing, 2007. 280 s. ISBN 978-80-247-2097-5.
- 45 RAJČÁKOVÁ, E. 2005. *Regionálny rozvoj a regionálna politika*. Bratislava : Univerzita Komenského, 2005. 120 s. ISBN 80-223-2038-2.
- 46 RAJČÁKOVÁ, E. - ŠVECOVÁ, A. 2003. *Regionálna politika a štrukturálne nástroje EÚ, ich aplikácia v podmienkach SR*. Bratislava : Program rozvoja turizmu pre región Horné Požitavie, príkladová štúdiá, 2003. ISBN 80-98080-55-3.
- 47 REGIONÁLNA ROZVOJOVÁ AGENTÚRA SKALICA. 2010. *Informačná databáza o území - okres Skalica* [online]. [cit. 2011-4-4]. Dostupné na internete: <http://www.rراسi.sk/images/stories/kniznica/Informan_databza_o_zem_v_psobnosti_prijmatea_na_rok_2010_akutalizovan.pdf>.
- 48 SKOKAN, K. 2004. *Konkurenceschopnost, inovace a klastry v regionálním rozvoji*. Ostrava : Repronis, 2004. 160 s. ISBN 80-7329-059-6.
- 49 SLOVENSKÁ TLAČOVÁ AGENTÚRA, 2008. In *Eurofondy*, 2008, č. 10, 30 s. ISSN 1337-6802.
- 50 ŠÍBL, D. 1998. *Európska únia naša brána do 3. tisícročia*. Bratislava : Ekonóm, 1998. 96 s. ISBN 80-225-1029-7.

- 51 ŠUCHA, V. 2010. Slovensko nevie využiť ponúkané šance. In *Eurobiznis*, roč. 10, 2010, č. 9, 81 s. ISSN 1336-393X.
- 52 TOMŠOVÁ, J. 2004. *Čo nám prinesú štrukturálne fondy a Kohézny fond?* Bratislava : Úrad vlády SR, 2004. 12 s.
- 53 TVRDOŇ, J. a i. 1995. *Regionálny rozvoj*. Bratislava : Ekonóm, 1995. 180 s. ISBN 80-225-0671-0.
- 54 URBANČÍKOVÁ, N. 2006. *Ľudské zdroje v regionálnom rozvoji*. Košice : C-Press, 2006. 206 s. ISBN 80-8073-600-6.
- 55 VALENTOVIČ, M. 2009. Regionálny rozvoj a vidiek. In KOLLÁR, M. - MESEŽNIKOV, G. - BÚTORA, M. *Slovensko 2008 : Súhrnná správa o stave spoločnosti*. Bratislava : Inštitút pre verejné otázky, 2009. 749 s. ISBN 978-80-89345-15-1.
- 56 VEBER, V. 2004. *Dějiny sjednocené Evropy*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2004. 642 s. ISBN 80-7106-663-X.
- 57 VÝROSTOVÁ, E. 2010. *Regionálna ekonomika a rozvoj*. Bratislava : Iura Edition, 2010. 352 s. ISBN 978-80-8078-361-7.
- 58 ZAMKOVSKÝ, J. 2004. *Smerom k udržateľnej ekonomike : Regionálna politika EÚ a štrukturálne fondy po roku 2006*. Poniky : Centrum pre podporu miestneho aktivizmu, 2004. 26 s. ISBN 80-968918-3-9.
- 59 ZAMKOVSKÝ, J. 2005. *Verejná kontrola fondov EÚ : Význam otvoreného plánovania, demokratického rozhodovania a nezávislej kontroly*. Poniky : Priatelia Zeme Cepa, 2005. 17 s. ISBN 80-968918-6-3.

Prílohy

Príloha č. 1: Rekonštrukcia zariadenie pre seniorov Skalica

Upravený projekt	Upravený	MB STUDIO
Architektúrna spoločnosť	Architekt, Autor, Boršák	MB STUDIO
Objekt	MB, Skalica	MB STUDIO
Investor	Mesto Skalica	MB STUDIO
Miesto	MB, Skalica	MB STUDIO
Objekt	Zariadenie pre seniorov Skalica	MB STUDIO
Práca	rekonštrukcia a dostavba podkrovia	MB STUDIO
Stupeň	Situácia	MB STUDIO

Obr. 5

[Zariadenie pre seniorov Skalica - rekonštrukcia a dostavba podkrovia]

Príloha č. 2: Jezuitský kostol v Skalici

Zdroj: http://www.skalica.sk/mesto/pamiatky/jezuit_kostol.php, 2011

Obr. 6

[Jezuitský kostol s gymnáziom v Skalici]

Zdroj: http://www.skalica.sk/mesto/pamiatky/jezuit_kostol.php, 2011

Obr. 7

[Drevené schodisko pre rekonštrukciu]

Zdroj: http://www.skalica.sk/mesto/pamiatky/jezuit_kostol.php, 2011

Obr. 8

[Časť výmalby interiéru kostola]

Príloha č. 3: Mestské opevnenie v Skalici

Zdroj: <http://www.skalica.sk/mesto/pamiatky/hradby.php>, 2011

Obr. 9

[Časť mestského opevnenia v Skalici pred obnovou - pohľad I.]

Zdroj: <http://www.skalica.sk/mesto/pamiatky/hradby.php>, 2011

Obr. 10

[Časť mestského opevnenia v Skalici pred obnovou - pohľad II.]